

Hedvika Vávrová S. C. J.

ŽOFIE SVEČINOVÁ

VÍTĚZOVÉ III.

VÍTĚZOVÉ

měsíčník věnovaný hagiografii a katolické biografii:

Šéfredaktor: P. dr. Silvestr M. Braito O. P.

Redaktor: P. Prokop Švach O. P.

Vychází 15. každého měsíce kromě prázdnin.

Redakce a administrace Olomouc, Slovenská 14.

Předplatné 28 Kč ročně.

Účet pošt. spořitelny Brno č. 106.633 pod názvem

Edice Krystal-knihovna, Olomouc.

Administrativní sdělení. Prosíme, aby při placení každý označil na složence, zač platí, zda za Vítěze nebo Na hlubinu nebo za Summu theol. Vám to nedá moc práce a administraci tím ušetříte hodně hledání. Rovněž změny adres zavčas hláste administraci.

LITERATURA

BACHSTEIN, P. RHABANUS, O. P., GERD, EIN BANNER-TRÄGER CHRISTI. B. Herdervelag, Freiburg im Breisgau. Str. 84, cena kart. 1 Mk. – Život desetiletého hochy z velmi nuzných poměrů, zemřelého r. 1934. V jeho životě není nic, co by nebylo v životě kteréhokoli hochy nynější doby, ale je v něm bohatství, které by mělo být stále více majetkem dorůstajících hochů katolických. Totiž vědomé žití z náboženství ve všech prostých okolnostech života.

— es —

COUDENHOVE (IDA FRIEDERIKE): MARIA WARD. Eine Heldenlegende. Verlag Pustet, Salzburg, 1932, stran 272, Mk 3.85. – Tato nádherná kniha vykoná v nynější době své poslání. Život Marie Ward je velmi pozoruhodný svou vzácnou odvahou. V této úchvatné knize se ukazuje, že křesťanství není záležitostí klidnou a bezstarostnou, nýbrž vyžaduje celého člověka, všechny jeho síly a schopnosti, zvláště mladého člověka, který je pln ohně a svatého nadšení pro Boha a jeho království na zemi. Proto se zvláště hodí pro nynější mladou generaci.

GORCE, M. O. P.: ST. VINCENT EERRIER. Paris, 1936, Victor Lecoffre, str. 191, cena 9 frs. Před nedávnem jsme v naší kolekci „Vítězové“ vydali životopis tohoto velikého kazatele a u čtenářů se oň projevil nevšední zájem. V přítomném dílku P. Gorce ještě hlouběji proniká do duše světcovy a do duše doby, v níž žil a působil. Zachycuje takto jemnými tahy jednu z nejúchvatnějších postav křesťanských.

ŽOFIE SVEČINOVÁ

HEDVIKA VÁVŘOVÁ S. C. J.

ŽOFIE SVEČINOVÁ

1936

VÍTĚZOVÉ OLMOUC

Nr. 22140
IMPRIMATUR
Olomucii, die 30. Decembris 1935.
Dr. Joannes Martinů,
Vicarius generalis.

PŘEDMLUVA

Podáváme tu stručný životopis slavné ruské konvertitky podle Alfreda de Falloux. Autor vysvětluje, za jakých okolností byl mu svěřen poklad, ježž chce všem otevřít. „Hraběnka neměla ani tušení, že by kdy mohl býti napsán její životopis; že by z jejich rozmanitých zápisků a poznámek mohl se kdy utvořit vůbec nějaký celek. Leč nechtěla-li za života rozhodovati o své písemné pozůstalosti, nechtěla též samovolně odsoudit a zničit, čeho neodsuzovaly opatrnost a útloucit; konečné rozhodnutí zůstavila přátelům. Jich přání znělo jednohlasně a řekl bych skoro souhlasně s tím, čeho sama si přála při smrti své přítelkyně, kněžny Alexy Galicinové: „Kdybych směla vysloviti přání, prosila bych, byste aspoň několika slovy zachovali památku této svaté ženy. Ji ovšem není toho zapotřebí; pro ni jest pouze důležité, by jméno její bylo zapsáno v knize života; ale jest nám velkou útěchou, i těm, kdo po nás přijdou, víme-li něco o svých starších bratřích ve svaté víře. Pokud neznáme jejich povahy, jejich povolání a činnosti životní zůstanou nám pouhou abstrakcí; nuže, sami dobře víte, zda abstrakce kdy mluví k našemu srdci.“

I. MLÁDÍ ŽOFIE SOYMONOVÉ. JEJÍ SŇATEK

Hraběnka Svečinová narodila se 22. listopadu roku 1782. Její otec, hrabě Soymonov, pocházel ze staré moskevské šlechty. V Rusku vládla tehdy Kateřina II. Ač podléhala vlivu svých milců, zvláště Potemkina a obou hrabat Orlovů, přec dovedla oceniti služby jiných výtečných mužů. K nim zvláště náležel hrabě Soymonov, jemuž svěřila úřad svého důvěrného sekretáře. Proto opustil Moskvu a usídlil se v Petrohradě. Tam vykázáno mu obydlí v samém carském paláci. Hrabě byl vážné povahy, velmi vzdělaný a ušlechtilý. Dceruše své dal na křtu jméno Žofie; tak se nazývala carevna před svým vstoupením na trůn. Přes všechnu obtížnou dvorní službu staral se pečlivě o vychování dítěte, jež po deset let zůstalo jedináčkem. S otcovskou pýchou sledoval pokroky jejího ducha. Malá Žofie hravě se učila několika jazykům, jevila velké vlohy k hudbě a k malbě, ale nade vše jevila velkou sílu charakteru.

Dítě toužebně si přálo kapesní hodinky. Horečná touha tak se stupňovala, že nemohla ani v noci spát. Jaká tedy radost, když konečně jednoho dne přinesl otec vytoužené hodinky. Ale náhle se Žofie zmocnila zvláštní myšlenka. „Jest přece ještě něco krásnějšího než hodinky,“ řekla k sobě, „a to jest — odřící se jich.“ Ihned spěchá k otcí a vrací mu, po čem tak vroucně dříve toužila; zároveň vyznává, co jí k tomu přimělo. Otec pohlédl pronikavě na dcerušku; potom vzal hodinky, vložil do zásuvky psacího stolu — a již nebylo o nich ani zmínky.

Obydlí pana Soymonova zdobily nádherné obrazy, sochy, reliefy a medaliony vysoké umělecké ceny. Malá Žofie sprátelila se s těmito báječnými a historickými osobnostmi; jen se s hrůzou vyhýbala jisté komnatě, kam však nejednou ji otec volával: bylo tam umístěno několik egyptských mumií. Děvčátko se hanbilo za svou slabost, i umínilo si ji přemoci. Jednoho dne běží odhodlaně k obávané komnatě, otvírá dveře, spěchá k nejbližší mumii,

zdvihá ji a objímá — ale pak přílišným úsilím omdlévá a klesá na zem. Otec zaslechnuv pád, přichvátal a ne bez námahy přiměl dítě, že se přiznalo ke své slabosti. Ale sebezápor zvítězil, a od té doby byly mumie i pro Žofii pouhým zajímavým předmětem.

Otec z vychování dceruščina nijak nechtěl vyloučiti panenky. Dítě je milovalo jako svoje přítelkyně a lásku tu podrželo, i když minula krásná dětská leta. Všechny panenky byly vysoké postavy. Dávala jim různá jména, vykazovala každé zvláštní úlohu a navazovala mezi nimi dlouho trvající styky. Hra ta byla pro ni skutečnou předehrou morálky a znalosti světa.

Vláda Kateřiny II. byla dlouhou řadou skvělých dvorních slavností. Zimní carský palác rozšířen novou přístavbou t. zv. Ermitáží. Současně odevzdán Potemkinovi skvostný palác tauridský, kde časté nádherné slavnosti vítaly slavnou ruskou panovnici. Pohádková představení v Ermitáži líbila se ovšem malé Žofii víc než tragedie Voltairovy nebo dramata, jež sepsala sama carevna. Nadané děvčátko kdysi složilo balet, jež nazvalo „Pastýřka věrná a pastýřka lehkomyšlná“. Jednotlivé scény samo hrálo a samo tančilo před otcem, jenž celý potěšený pozval na to i své přátele.

Nádherný palác carský zářil každého večera nescíslnými světly; i nejnepatrnější záminka dávala podnět k velkolepé iluminaci. Proto osvětlení nesmělo chybět v dětských hrách Žofiiných. Do salonů pana Soymonova se vcházelo velkou galerií, jež vyhrazena byla jejím loutkám a hrám. „Za dětství,“ vypravovala hraběnka později, „pořádala jsem s velkou radostí slavnostní výzdoby a osvětlení; k tomu se výborně hodil mramorový krb mé studovny. S neuvěřitelným zápalem kreslila jsem; malovala a vystřihovala transparenty a vymýšlela různé odznaky a hesla. Za přípravných prací srdce mi radostí skákal, ale jakmile se skončila iluminace a světla zhasínala, zmocňovala se mne nevýslovná melancholie.

Bůh, svět, křesťanství... to vše začalo svítati v mé dětské duši a potom již mne tolik nermoutilo „sic transit gloria mundi“.

Když za jistého podzimního večera roku 1789 vrátil se pan Soymonov domů, podivil se nemálo, že celá galerie tone v záři nesčíslných drobných svíček. I ptal se, co mohlo by býti příčinou tak velkolepé iluminace. „Ale, tatínku,“ vysvětlovala dceruška, „zda nemusíme oslaviti dobytí Bastily a osvobození tolika vězňů?“

Z této odpovědi možno soudit, jaký asi byl obvyklý směr rozmluv, jichž se účastnilo tak malé ještě dítě. Tehdy bylo u dvorů evropských se zápallem horleno proti zneužívání moci a žádány reformy ve prospěch lidské svobody a důstojnosti. Ostatně již Petru Velikému uklouzlo slovo vpravdě královské: „Běda mi! Pracuji na reformě svých poddaných a zatím nedovedu zreformovati ani sebe.“

Pan Soymonov vynikal všemi přednostmi své doby, leč sdílel i její vady. Byl velkodušný a štědrý, dojímal ho každá perspektiva společenské reformy; ale zapomínaje na zkušenost, holdoval utopii a náboženské předsudky uvedly ho na scestí nevěry. Za takových okolností bylo dokončeno vychování dceřino: nic nebylo v něm zanedbáno kromě idey zákona Božího. Žofie v dvanáctém roce svého věku mluvila plyně rusky — čehož nedovedla většina jejích ruských krajanek — mluvila italsky a anglicky právě tak dobře jako francouzsky a německy; studovala i latinu, řečtinu a hebrejštinu. Z náboženství znala však pouze nádherné obřady v carské kapli; ale sama nikdy nevzývala Boha ani na počátku ani na sklonku dne. Pouze instinkt jejího ušlechtilého srdce, láska k otci a péče o sestřičku byly jí jedinými vůdci, jedinou oporou v dobru.

Zpráva o revoluci francouzské dojala dvůr petrohradský tím více, čím méně byla předvídána katastrofa. Carevna s počátku se hněvala a vyhrožovala, ale záhy zvítězily její hrabivost a ctižádost. Polsko napadeno opět roku 1794 a proti anglické nad-

vládě v Bengálii chystána výprava. Ale za těchto dalekosáhlých plánů zastihla carevnu smrt; zemřela raněna mrtvicí 9. listopadu 1796.

Pavel I., jenž po ní dosedl na trůn, byl až do svého 42. roku podroben ledové kázní. Matka ho nemilovala a vůbec mu nedůvěřovala, a její milci dovedli ho udržet ve vzdálenosti. Tvrdilo se, že matka ho chce vyděditi a vnuka Alexandra prohlásiti za careviče... Leč hrůza, kterou v ní budila každá vzpomínka na smrt a zvláště náhlý konec Potemkinův — zemřel na cestě do Chersonesu na veřejné silnici pod stromem — zabránily uskutečnění těchto plánů. Pokud tedy matka vládla, žil vzdálen od Petrohradu. V Gaččině měl zámek, obehnaný jak pevnost vysokými zdmi. Tam žil se svou chotí Marií Vürtemberskou, až smrt matčina otevřela mu cestu ke trůnu.

Změna vlády zasáhla i v osudy Žofie Soymonové. S počínajícím 16. rokem byla jmenována dvorní dámou nové panovnice. Carevna Marie byla vzorem milých a ryzích ctností. Ač vynikala neobyčejnou krásou a žila ve svůdném okolí, nezavdala příčiny ani k nejmenší pomluvě. Byla matkou šesti dětí, jimž zasvětila celý svůj život.

U Pavla I. záhy vystoupily všechny obávané stránky jeho povahy. Výbuchy jeho hněvu byly tak prudké, že pouze carevna je dovedla zkrotit svou neoblomnou trpělivostí! S úsměvem na rtech snášela jeho nejprotivnější vrtochy. Nařídil-li projížďku, neohlížel se na žádnou překážku, ani na sněhové vánice, ani na letní úpaly. Při manévrech vykázal choti obyčejně nějaký pahorek za hledisko, kde i za nepohody musila zůstat po celé hodiny; někdy po celý den nikdo si na ni nevzpomněl. Ale nic nedovedlo zakaliti její vždy jasné tváře, a mladá Žofie Soymonová, jež později měla poznat a těšit tolik smutků, vnikla záhy v tajemství klamného štěstí a mlčenlivých slz. Pod takovou spasitelnou záštitou dosáhla sedmnáctého roku svého života. Pobyt u dvora neochladil nijak jejího zápalu k práci; spíše

mohutněl s rozvojem uměleckých vloh. Její pastelly mohly býti chloubou každého umělce; její plný a zvučný hlas dovedl vystihnout stejně výborně dojemné zpěvy severní jako trpytné melodie jižní. Na klavíru přehrála snadno i ty nejtěžší skladby.

Zevnějškem nebyla sice krásná, ale celá její fysiognomie, všechny její pohyby a zvuk jejího hlasu měly do sebe cosi nevýslovně půvabného. Drobné modré a zářící oči, svěží pleť, nevysoká postava, pružný krok, každé slovo její, dýšící ušlechtilou jemností, vábily zraky všech. Kromě toho pan Soymonov nemohl bez obavy hledět, jak kolem něho klesají s výše své slávy mužové, kteří za Kateřiny II. zastávali první říšské úřady; tušil, že záhy dojde i na něho. Proto hleděl co nejdříve zajistiti dceři skvělé a bezpečné postavení. Volba jeho se soustředila na muže, jenž se těšil všeobecné úctě a náležel k jeho nejmilejším přátelům. Byl to dvaadvacetiletý generál Svečín, jenž měl již za sebou skvělou vojenskou dráhu. Jeho vysoká postava právě tak imponovala, jak jeho přímá povaha a klidný duch. Žofie přijala tu volbu jako vše z rukou otcových — s láskyplnou poslušností. Matka jí zemřela již před několika lety; proto Žofie se těšila, že bude moci podržeti u sebe malou sestřičku, o kterou něžně pečovala.

Ale pan Soymonov netěšil se dlouho ze štěstí své dcery, jež slibovalo jeho stáří tolik útěchy. Bezohledné rozhodnutí carovo zasáhlo ho tak náhle, že dceři a zeti znemožněno všecko prostředkování. Musilť okamžitě vzdáti se z Petrohradu. Čestný útulek měla mu poskytnouti Moskva. Leč trpké vědomí nemilosti, náhlé odtržení od milované dcery, chladné uvítání přítele, na něhož nejvíc spoléhal, to vše pohroužilo hraběte v nejhlubší zádumčivost. A ve chvíli, kdy ti, kdo ho milovali, pracovali s největším úsilím o jeho návrat ke dvoru, zemřel náhle raněn mrtvicí.

Ztráta drahého otce zasáhla jak blesk hraběnku Svečinovou. Po prvé za života klesla na kolena a

modlila se. Hluboký pocit opuštěnosti a vědomí nenahraditelné ztráty povznesly její oči k nebi, ze srdce bolem sevřeného vytryskla první modlitba; a nemohouc již zvolat: „Můj otče!“ volala: „Můj Bože!“

II. ZA PŘÍZNĚ I NEMILOSTI

Generál Svečín svým vysokým postavením vojenským byl odkázán na stálý pobyt v Petrohradě. Jeho choť musila tedy zůstatí uprostřed vznešeného světa právě za doby, kdy nejtrpčí zármutek svíral její duši. Nucenost, tlumení všech ušlechtilých hnutí srdce vůči požadavkům dvorní etikety, závislost na tisícerých málo důležitých povinnostech — to bylo údělem mladé hraběnky od prvních dnů její t. zv. nezávislosti. Proto předčasně uzrálý její duch klonil se vždy více k úvaze a k rozjímání. Nepokojná její mysl ustavičně hledala Boha a se po něm dotazovala, ale Bůh ten byl pouze abstraktní, bez tepla a světla; byl to oblíbený předmět jejího badání, ale ne jediný poklad jejího srdce.

Společnost, jejíž ozdobou byla od první chvíle svého vystoupení, náležela k nejpřednějším v celé Evropě. Revoluce francouzská uvrhla v něj živel spíše nový než cizí, a v tomto živlu duch hraběncin se cítil jako doma. Nejpřednější osobnosti pařížské utekly se pod záštitu despotické moci ruské a již pouhý jejich zjev výmluvně hlásal nicotu a nebezpečí životních ilusí. Se šlechtou přišli do Ruska i přední zástupci duchovenstva. Též Otcové Tovarystva Ježíšova, kterých Kateřina II. nikdy neobtěžovala záští jejich nepřátel, mohli poskytnouti útulek svým vypuzeným bratřím, mezi nimiž velké oblibě se těšil P. Rozaven.

Car Pavel hned od počátku vystoupil proti revoluci; ale nebylo mu dosti na ochraně uprchlíků a vypověděl válku. Leč mezitím, kdy Suvarov válčil s nepřitelem, Pavel I. popouštěl vždy více uzdu svému tyranskému podivinství. Policejní opatření množila

se do nekonečna. Podle jistého carského nařízení měl každý, kdo potkal cara, se zastavit a se smeknutým kloboukem čekat, až car přejde. Za mimovolné přestoupení tohoto nařízení byl jeden mladý obchodník odsouzen k 50 ranám knutou, tedy k trestu téměř smrtelnému. Malicherný dozor zasahoval i vojsko. Důstojníci bývali náhle zatčeni, vhozeni do saní a odvázeni před vojenský soud. Jednou měl generál Svečín vykonati krutý rozsudek na jistém odsouzeném plukovníku. Generál přišel na popravě a kráčel přímo k odsouzenci, jenž byl po pás obnažen, i pravil mu: „Vezměte nazpět svůj meč a vzdalte se co nejrychleji z Petrohradu.“ Potom se generál vrátil k caru: „Sire, zde má hlava, nevykonat jsem rozkazu vašeho Veličenstva.“ Ale tentokrát car objal generála: „Dobře jste učinil; litoval jsem, že jsem o tom nemluvil s velkovévodou Alexandrem. Jen žádám, aby se o tom nikdo v Petrohradě nedověděl.“

Ostatně generál se těšil ustavičné přízni panovníkově, jenž ho posléze jmenoval i velitelem petrohradským. Ale vysoké to postavení překáželo těm, kteří kuli plány na odstranění Pavla I. Chtějíce ho získat, vyjevili mu celý plán vzpoury. „Chceme se zmocniti nového paláce sv. Michala.“ tak se mu svěřil v důvěrnosti hrabě * * *; „jakmile car po prvé do něho vstoupí, budeme žádat, aby se zřekl trůnu ve prospěch svého syna. Potom bude car prohlášen za státního vězně a stržen s veškerou šetrností; ale nemůžeme ručit za šťastnou přepravu přes Něvu za temné noci... Nám běží o to, generále, jaké stanovisko zaujmete v této národní události?“ „Pane,“ odpověděl generál, „nejsem vašeho náhledu, že by soukromé osoby bez jakékoli autority mohly si osobovat právo na změnu státního pořádku. Zůstanu věren své úloze. Ale nemějte obavy; nezneužiji vaší důvěry k hanebnému udavačství. Zákon mi dává právo a prostředky, jak se dostat k hlavě, začínaje od nohou. Ale zapomeňte, co jsem tu řekl, a celou naši rozmluvu považujte za pouhý sen...“

Za dva dni na to byl generál jmenován senátorem a téhož dne večer — s úřadu sesazen.

Pavel I. zahynul 12. března — přesně podle osnovaného plánu. Za temné noci při záři pochodní velkovévoda Alexander byl povolán carem.

Generál Svečín i po svém propuštění zůstal s chotí v Petrohradě; jejich panství byla příliš rozsáhlá a život venkovský vyhovoval příliš málo obyčejům ruské aristokracie. Hraběnka v té době začala churavěti; trapné ty choroby zlomily by každou jinou duši, méně silnou a energickou. Dítěk neměla; náhradou za to tím něžněji pečovala o svého chotě a mladší sestru. Volné chvíle věnovala studiu a četbě. Četba jí nebyla pouhým osvěžením ducha; neodkládala žádné knihy bez poznámek a nejednou opsala si téměř celé dílo. Zachovalo se třicet pět sešitů, vyplněných jejím hustým drobným písmem, jež představují jasně různé doby, jimiž prošel její duch. „Naše samoláska obětuje vše,“ čteme tam, „jen ne sebe samu.“ A dále: „Přátelství jest mladé ještě po stu letech, kdežto vášeň stárne již po třech měsících.“ (Vigié.) A ještě: „Dokonalost snese snadno nedokonalosti bližních. I v nejlepších duších nechává Bůh jisté slabosti, jako se někde ponechávají hromady vykopané země na důkaz hloubky lidské práce. Bůh zůstává je na důkaz oné bídy, ze které je vyprostil...“

Nemálo času zabíral i život společenský. V salonech generála Svečina scházela se často vybraná společnost, jež s oblibou přetřásala různé otázky filosofické a literární i politické události s jejich změnami a převraty. Ostatně v novém vládním systému oddechla si celá společnost petrohradská. Car Alexander svou ušlechtilou postavou, tichým a vlídným chováním, myslí vznětlivou a velkodušnou měl vše, co poutá hluboké duchy i široké vrstvy lidové. Z toho se nejvíc těšila hraběnka Svečinová, neb teprv nyní cítila se volnou ve své nejmilejší říši, v říši důvěrných přátelských rozhovorů. Ale ani ona ani její choť nepokoušeli se nijak o návrat ke dvoru.

Lhostejná povaha generálova byla prosta vši ctižádosti a choť jeho, plna zápalu a energie, soustředovala svou činnost hlavně v životě duchovním a nikdy se otrocky nesklonila před jakoukoli velikostí pozemskou. Jediné pouto, jež ji pojilo s dvorem, byla carevna Marie. Ale vdova po Pavlu I. kvapně opustila osudné jeviště politické. V Pavlovsku v ústraní žila pouze svým dětem, studiu, umění a lásce k bližnímu. Jen každoročně přicházela k hrobu svého chotě, aby se tam pomodlila a podala důkaz své zbožné vzpomínky.

Príznivé ty okolnosti dovršeny pro hraběnku Svečinovou příchodem Josefa de Maistre.¹

U hraběte de Maistre soukromý život nebyl nikdy

¹ Josef de Maistre (1754 – 1821) náleží k nejpřednějším spisovatelům francouzským, ač rodištěm svým náleží Savojsku. Když za revoluce vtrhli Francouzi do Savojska, prchl se svým panovníkem do Turína a odtud do Švýcarska, kde pro celou jeho rodinu (měl dvě dcery a syna) nastal život plný strádání. R. 1802 vyslal ho král do Ruska, aby u cara Alexandra pracoval ve prospěch svého panovníka. Největší obětí bylo mu odloučení od rodiny. Teprve r. 1815 mohl ji k sobě povolat. R. 1817 odvolán nazpět do vlasti, kde zemřel již r. 1821.

Hlavní díla jeho jsou: *Úvahy o Francii, O papežství, O církvích gallikánských a Večírky petrohradské*. Dílo „*O papežích*“ předešlo svou dobou. Tehdejší Francie, prosáknutá názory gallikánskými, nedovedla pochopiti ideu svrchované moci papežské. Kniha umlčena, ale autor nebyl překvapen; řekl: „Dílo to v první době neuspokojí, ale beze hluku vykoná svou úlohu.“ Těšil se nadějí, že papež Pius VII. přijme veřejné věnování díla. Ale ten, jemuž svěřil odevzdání díla papeži, nejen že nevykonal svěřené úlohy, ale zůstavil i autora v trpké domněnce, že papež věnování odmítl.

Nejskvělejším dílem jeho jsou „*Večírky petrohradské*“. Neukončené to dílo jest souhrnem hluboké filosofie katolické. Jednáte rozmluv zahajuje líčení noci petrohradské. Tři přátelé vsedají do ložky, plující po Něvě: ruský senátor, francouzský šlechtic starého systému vládního a hrabě (autor). Předmětem jejich rozmluvy jest věčná záhada dobra a zla: jak možno si vysvětliti utrpení spravedlivých na tomto světě? Kde jest tedy Prozřetelnost Boží? Na to hrabě odpovídá: „Spravedlivý netrpí jako spravedlivý, ale jako člověk, neboť vinou praotce jest veškeré lidstvo odsouzeno k utrpení. Ale modlitba utrpení buď odstraňuje neb zmiřuje; a nad to utrpení dobrých přispívá k obrácení zlých. Ostatně většina pozemského blaha není údělem ctnostného člověka, ale ctnosti.“

v rozporu s jeho geniem. Prostotou, ušlechtilostí a čistotou vyrovnala se jeho ctnost jeho ideám. Vyslanec nešťastného krále hleděl osobním strádáním a neohroženou hrdostí zakryti lidským zrakům nedostatek, jež sdílel se svým pánem. Často celým obědem královského plnomocníka byl krajíček chleba a sklenice vody; ale kočár a lokaj musili zůstat; potřebovalť prý oběho nezbytně k důstojnému zastávání svého úřadu. Leč ušlechtilá jeho vynalézavost neušla ruskému bystrozraku; car se svými ministry byl vždy pln ohledu a šetrnosti, ale za to tím více se dotýkala hraběte nepřítelů, ano i útoky průměrných osob okolí carova. Průměrnost nechápe vyšších myšlenek a snah, nerozumí mluvě, již se jí odpovídá, a proto sahá k intrikám a k podezřívání. Ale jeho oddanost nedala se odstrašit, jeho upřímnost nedala se ochromit. Upřímně mluvit k národům i ke králům; k národům hlasitě, ke králům pošeptmo, ale mluvil vždy, ne co jim bylo příjemné, ale co jim prospívalo. První i druzí dlouho spláceli nevděkem. Ale spravedlnost si zvolna razila cestu a Bůh ve své moudrosti odsoudil zlobu, by přispěla k oslavě hraběte de Maistre.

Slovutný autor „*Večírků petrohradských*“ přibyl k ruskému dvoru z jara 1803. Bylo mu čtyřicet devět let. Záhy byl uveden do salonů generála Svečina. Josef de Maistre a hraběnka Svečinová, jež Prozřetelnost Boží takto sblížila, musili přes rozdíl svého věku a východiska záhy postřehnout svou duševní příbuznost. Ale duch hraběncin nedal se podmaniti žádnou náklonností. Vyznávala ruské pravoslaví, sprátelila se s předními duchy všech věků a zemí a s nenasytnou hltavostí pátrala po moderních kontroversích. V době, o níž mluvíme, klonila se k německé filosofii Leibnitze, Kanta a Hegla. Kromě toho její vrozená nezávislost vzpírala se, jak se sama vyjádřila, „naprostému dogmatismu“ hraběte de Maistre. Když později svým obrácením způsobila příteli nesmírnou radost, dostala se k pravdě jinou cestou, než jakou on jí ukazoval.

Studie nabývaly u ní vždy víc a více převahy, ale nepostačily jí. Také nespokojil se její mateřský instinkt s něžnou péčí, již zahrnovala svou mladší sestru. Když tedy zpozorovala otcovskou náklonnost svého chotě k malému sirotku Nadině Stačlinové, nejen že se necítila uraženou, ale ochotně se přidružila k choti a adoptovala malé děvčátko, jež v ní dostalo druhou matku. Současně i četná chudina skýtala rozsáhlé pole její neúkojné touze, jiné milovat a jim pomáhat. S oběma carevnamí Marií a Alžbětou účastnila se všech dobročinných podniků. V blahodárné činnosti rozvíjely se všechny její ctnosti, jimž zvláštní ceny dodávala její nevšední energie. Ještě jí nebylo dvacet pět let a již byla oporou všech svých přítelkyň a přítelkyní každého věku a stavu. V studiu vždy horlivá, v myšlenkách skromná, v důvěrném styku veselá a sdílná, v rozjímání vážná a usebraná, vždy tak přirozeně s láskou se skláněla ke všemu, co bylo nesmělé a pokorné, co bylo chudé, kající a zarmoucené. Nic tak jasně jí nezjevuje, jak to množství drobných cedulek, jež psala na rychlo svému soudruhovi v dobrých skutcích, panu Turgeněvu, jenž zastával důležitý úřad v ministerstvu vyučování.

Za takových různých starostí byla hraběnka k Petrohradu ještě mocněji připoutána sňatkem své sestry s knížetem Řehořem Gagarinem; byl to mladý ušlechtilý muž, jenž se u dvora těšil velké přízni. Téže doby se sprátelila s mladou dvorní dámou Roxandrou Sturdzovou, jež záhy upoutala pozornost všech hlubokých duchů a tedy i Josefa de Maistre. Její korespondence s hraběnkou Svečinovou jest nadmíru zajímavá, a zejména listy hraběničky ukazují hloubku ducha a zlaté srdce své autorky.

Tehdy se těšila krásnému životu. V Petrohradě nemohla žít společně se svou sestrou, kněžnou Gagarinovou; ale obě se odškodnily za doby letní. Najaly si společně nějakou vilu na některém z Něvských ostrůvků. Kněžna v málo letech měla pět hochů, z nichž oba nejstarší byli miláčky hraběnky

Svečinové. Říkávala: „Všichni jsou moji synovci, ale ti dva — to jsou moje děti.“ S úsměvem hleděla, jak mladší Eugen ustupuje ve všem staršímu Řehořovi: „Namáhá se,“ říkala, „aby ho nepřerostl.“ Pro děti matka a teta bylo jedno a totéž; nesnesli od nich dlouhého odloučení. Hraběnka se musila zamykati ve své pracovně, chtěla-li se oddat zamilovanému studiu. Sotva to hoši zpozorovali, ozbrojili se nejhlučnějšími hračkami a pak oblehnuvše dveře, spustili takový rámus, že teta chtěj nechtěj musila povolit. Ledva se dveře pootevřely, již celá veselá hromádka hnala se do dveří jak velká voda; viděli dobře, že netřeba se obávatí výtky, že vždy budou přijati s láskou a s úsměvem.

Tento milý život rodinný prodloužil se až do války roku 1811. Té doby nastoupil generál Svečin opět činnou službu. Mezitím, kdy táhl proti Napoleonovi, uchýlila se jeho choť na své statky sara-tovské.

III. V POHNUTÝCH DOBÁCH

Cit povinnosti byl až příliš hluboce zakořeněn v duši hraběnky Svečinové, než aby láska k vlasti nemohla se dožadovat velkých obětí.

Když Napoleon vystoupil proti Rusku, car Alexander ve svém svolání, plném ušlechtilé prostoty, sloučil zájmy svého národa se zájmy spravedlnosti. „Půjdeme spolu,“ řekl mezi jinými, „a Bůh bude s námi proti uchvatiteli.“ Jeho odvaha se vyrovnala politickým jeho schopnostem, a zvláště cit laskavosti, jenž tak hluboce tkvěl v jeho srdci, zaskvěl se v této nešťastné válce. Bez rozdílu obcházel všechny raně Francouze a Rusy a nejednou se mu oči zalily, slyšel-li stenání a nárek, ozývající se ve všech jazycích. Takový příklad podnítil celý národ. Ve prospěch moskevských pohořelců byly pořádány veřejné sbírky, jichž se ujal dámský komitét za předsednictví hraběnky Svečinové.

Roku 1813 car dlel s vojskem v Německu. Carev-

na Alžběta — Luisa Bádenská — ráda by ho provázela; Alexander však nechtěl. Zdá se, že příčinou toho byla hlavně jeho lhostejnost k ní. Proto jen zdaleka přes Rigu do Berlína ho následovala, v průvodu nerozlučitelné Roxandy Sturdzové. Zachovaly se téměř všechny listy, jež hraběnka Svečinová psala této své přítelkyni. S obdivem tu možno sledovat přátelství dvou mladých žen, jejichž údělem bylo vše, co svůdného skýtá život lidský, ale jichž jedinou ctižádostí jest ryzí přátelství, láska k bližnímu a touha po samotě. Podáme tu jen několik stručných výňatků.

„Nic nemá většího půvabu,“ píše hraběnka Svečinová, „jako tiché a důvěrné rozmluvy, jež podle zdání vyvolala náhoda, ale v nichž znenáhla se jeví dobrota Boží. Tak je tomu v našich rozmluvách, drahá přítelkyně! Věřte mi, že známe jen duše, které dovedeme uhodnouti. K tomu potřebí jisté analogie. Nebojím se, že se zklamu ve Vás, a jediné má vděčnost vyrovná se důvěře, kterou jste ve mně vzbudila. . .“

„Máte pravdu,“ píše v jiném listě, „že chceme-li býti spravedlivými, musíme býti blahopřejnými. Má-li malíř vystihnouti přírodu, musí zvýšiti její krásu. Plátno nemá hebkosti pleti, aniž může podat svěžesti barev; proto malíř nahradí tuto nedokonalost dokonalostí jinou a jen dá-li velmi mnoho, pak teprve dá dosti. V ohledu mravním jsme malíři těch, jež posuzujeme; vidíme-li u nich nedostatek dobrých vlastností, hledme tím více zmírniti jejich vady; myslím, že v tom vězí tajemství duševní podobizny, celkem přesné, a co lepší jest, i mnohem půvabnější.“

„Ptáte se,“ odpovídá jinde, „zda jsem zakusila již něco podobného, zda mohu Vás pochopit? Buďte ujištěna, že mluvím pravdu, řeknu-li, že ano. V říši citů a myšlenek, náklonností a vášní proběhla jsem ohromný prostor a prohloubila jej až k antipólům. V tom mohla bych býti učitelkou. Mně není nejasno, čeho nemohou chápat osoby, žijící pouze ze-

vně. . . Znáti srdce svých bližních jsem se naučila v okruhu vlastního srdce; pouze sebepoznání jest mi klíčem k oněm nescíslným hádankám, jež nazýváme lidmi. — Jak často jest pravdou, že každá bytost jest vesmírem. . .“

„V sobotu šla jsem si prohlédnout se sestrou náš letní byt v Peterhofu. Hrabě de Maistre lituje, že odcházím. Ráda věřím, neb i mně jest líto, že ho tak často nevidím. Včera večer byl velmi smuten. Hledíc ho rozveselit, začala jsem mluvit o jeho oblíbených předmětech. Když rozmluva vázla, začala jsem se s ním hádat a se mu vysmívat. . . Hle, jakými prostředky snažím se rozveselit své přátele!“

„Den po dni čekám návrat svého chotě. Od delší doby jsme jak pan Slunce a paní Luna, jichž nikdy nelze pospolu uvidět. Můj choť oznamuje, že právě v den sv. Alexandra stihla do Moskvy zpráva o vítězství. Téhož dne večer bylo nádherné osvětlení; na ulicích davu lidstva. Taková slavnost uprostřed zřícenin! Leč zda všechny zábavy neodbývají se na hrobech? Není-li celá země hromadou rumu? „Zapomeň,“ volá k člověku milosrdná Prozřetelnost Boží, dojata jeho bídou! . . .“

V celé tehdejší korespondenci hraběnky Svečinové vystupují zjevně zbožné dojmy a instinktivní touhy po pravdě. Ve změně té má velkou zásluhu kolonie zbožných vystěhovalců francouzských svými styky a příklady. Tento neviditelný řetěz vzrůstá stále novými články, jež účinně zasahují v poslední boje i v konečné vítězství této velké duše.

Mezi písemnou pozůstalostí hraběččinou bylo nalezeno pěkné malé album, na jehož první stránce čteme slova: „Poslední dar pana Ludvíka de Prieste při jeho odjezdu z Ruska.“ A o něco níže věnování:

„Šťasten, kdo je Ti podoben, rozmilá fialko!
Šťasten, kdo jak Ty chce žíti v zapomnění!
Lhostejným zrakům ukryj se v tiché ústraní —
Leč věrnému přátelství otevř je dokořán.“

Knížka je věnována hlavně náboženským myšlenkám neb úryvkům z konveršace Josefa de Maistre. Z ní podáme tu jen jeho oblíbenou legendu: „Kající duše přichází před trůn Boží. Milosrdný Bůh přijímá ji do věčné slávy. Satan však odpírá, vyčítaje Bohu nespravedlnost: „Ta duše tě urazila tisíckrát, já pouze jednou.“ „A prosíš mne jen jednou za odpuštění?“ táže se Věčný...“

Ale v knížce hlavně zajímají řádky pod názvem: „Opis malého sešitku, vlastnoručně psaného kněžnou Tarentskou.“ Obsahuje velmi podrobná pravidla duchovního života, jež kněžně udělil biskup Boulogneský. Sešitek byl nalezen v její pozůstalosti. Sotva se dostal do rukou hraběnky Svečinové, byl ihned přepsán do malého alba. Zastavme se na chvíli u této zbožné duše, jež svým životem, ale zvláště svou svatou smrtí učinila na hraběnku hluboký dojem a roznítla ji ještě mocnější touhou po bližším poznání víry katolické.

Kněžna Tarentská sdílela osud francouzských vyhnanců; i pro ni bývalá přízeň Pavla I. se změnila v nemilost; ale společnost petrohradská ji neustala zahrnovat úctou a láskou. Hrabě Golovin nabídl jí ve svém domě nejsrdečnější pohostinství. Tam se cítila jak doma, a zvláště obě domácí dcerušky přilnuly k ní jako k matce. Dojíkala více ctností než převahou ducha. Když do Ruska stihla zpráva o návratu Ludvíka XVIII. do Francie, celý Petrohrad spěchal do paláce Golovinů, aby kněžně blahopřál. I chystala se k návratu do vlasti. Car Alexander zabezpečil jí převoz na válečné lodi, důstojný jeho i jí — leč Bůh již uchystal té duši věčnou odměnu.

„Onemocněla v květnu,“ píše Praskovia, nejstarší dceruška hraběte Golovina, provdaná později za polského hraběte Fredro. „Než však nás opustila, ukázala všechny své dosud ukryté ctnosti. Ochotně a prostě se podrobovala trapným předpisům lékařským. Vždy hleděla jiným působitím radost. Nejednou chválila mě mému otci, aby otcovskou radostí splatila oběti, jichž tak nerada se dožadovala. Kdy-

koli ji můj otec navštívil, vždy ho vítala vlídně, jak by byla zdráva a nikdy neopomenula nabídnouti mu židli. Často navštěvoval ji její zpovědník P. Rozaven. Za jeho nepřítomnosti prosívala mě, abych jí něco přečetla ze zbožné knihy anebo se s ní modlila. Mne dojímala zvláště modlitba o trpělivost. Po prvé jsem ji přečetla celou; nazítří však řekla: „Milé dítě, čtete mi pouze to, co se vztahuje na nemoc, neb nevím, komu bych měla odpustit.“ „Ale,“ namítla jsem, „bylo vám tolik ublíženo, i třeba zapomenout...“ „Ne, ne, nikdo mi neublížil; a zapomněla-li jsem na to, není k tomu nyní chvíle si na to vzpomínat.“

„Když P. Rozaven udělil jí poslední pomazání, vybídl ji, aby vše i život svůj obětovala Bohu. „Můj Bože,“ zvolala s neobyčejnou silou vůle, „Ty víš, že vše, i to nejdražší, jsem Tobě obětovala.“ To byla její poslední slova. Zemřela po krátké agonii 2. června 1814 ve věku padesáti let.“

„Co říkáte smrti kněžny Tarentské?“ psal Josef de Maistre hraběnce Svečinové. „Včera o páté hodině odletěla do nebe. Tato smrt bude mocně účinkovat na dům, který byl jejím svědkem... S Bohem natisíckrát, hraběnko. Myslíte-li, že si uvyknu na Vaši nepřítomnost, jste v hrozném omylu. Tisíc pozdravů Nadince...“

Hrabě de Maistre se neklamal. Celá rodina Golovinů vrátila se do lůna sv. Církve, ano, mladší syn hraběnky Fredrové zasvětil se stavu kněžskému. Též hraběnka Svečinová nechtěla déle zůstat v pochybnostech a v nejistotě.

IV. ROZHODNÝ KROK A JEHO NÁSLEDKY

Hraběnka se rozhodla, že hlubokými studii dopídí se pravdy. Ale život v Petrohradě s nesčíslnými starostmi, jimž se nedovedla vyhnouti, znemožňoval úsilovnou práci duševní. Nerada však by se vzdálila příliž z Petrohradu. Generál tehdy churavěl a přes svoji flegmatickou letoru živě pociťoval nepřítom-

nost své choti. Záhy našla, co hledala. Nedaleko hlav. města u Finského zálivu měl kníže Bariatynský půvabný letohrádek. Ochotně propůjčil jí tento tichý koutek, kam se uchýlila počátkem července 1815. Vzala s sebou Nadinu, adoptivní dcerušku, a vybranou knihovnu.

Se svým záměrem svěřila se pouze nejdůvěrnějším přátelům. K zasvěcencům náležel v první řadě hrabě de Maistre, který však zkritizoval celý plán... „Nikdy touto cestou nedojdete cíle.“ psal jí. „Zemdlíte, marně budete vzdychat po útěše a občerstvení, i stanete se kořistí nevím jaké suché zuřivosti, jež rozhodá všechny tepny vašeho srdce.“

„Chcete vědět, co souditi máte o Nejvyšším Pastýři, a proto chcete studovati Fleuryho,² jenž byl Nejvyšším Pastýřem odsouzen! Nuže, dobře, ale pak radím čísti i odpověď na Fleuryho, kterou napsal dr. Marchetti; dále přečtete si Febronia proti obležení Říma; ale poněvadž chcete býti soudcem, jenž chce slyšet obě strany, čtete i Anti-Febronia od P. Zachariáše. Potom učte se řečtině, abyste přesně poznala, co znamená pověstná hegemonie, kterou podle staré tradice sv. Ireneus v III. století připisuje Církvi římské, poznáte, zda to slovo znamená primát či supremaci Církve římské aneb pravomoc.“

„Slavný kardinál Orsi našel v díle Fleuryho tolik bludů, že rozhodl se napsat nové „Dějiny církevní“. Ale u 20. svazku zastihla ho smrt, ač nedokončil ještě VI. století. Čtete i to, hraběnko, jinak nedojdete klidu...“

Hrabě de Maistre myslil, že vzbudí u ní nedůvěru, ale zatím načrtl program, kterým se přesně řídila. Ostatně již velkou práci měla za sebou. Za podzimních a zimních krátkých dní a nekonečně dlouhých nocí nasbírala množství pramenů, často přímo si odporujících, porovnávala data, studovala jazyky a vroucně se též modlila. Však i jiné duše se za ni modlily, na př. kněžna Alexie Galicinová, jež byla

² P. Fleury, zpovědník Ludvíka XV., napsal „Církevní dějiny“ v nichž holduje názorům gallikánským.

již katoličkou a tuto milost hleděla vyprositi i své přítelkyni.

Je podivno, že ze všech knih nejvíce osvětil hraběnku Svečinovou Fleury. Hluboký rozbor tohoto dějepisu tvoří objemný svazek in folio o 450 stránkách, popsaných hustě jejím nejdrobnějším písmem. Její bystrý duch poznal ihned, že spor mezi církví latinskou a řeckou netýká se otázek dogmatických, ale spíše historických. Proto zvláštní péči věnovala studiu sněmů oekumenických, na východě odbývaných, a zejména všemu, co nasvědčovalo patrněji vrchní moci papežské. Zvláště pozorně studovala Photia, jeho zmocnění se stolice cařihradské, jeho sesazení a opětné dosazení; viděla jasně, jak prostředkem těchto změn nepopíratelně vystupuje vrchní autorita papežská, uznávaná i v Cařihradě. V tomto dějepisném labyrintu potřebovala vůdce, jenž by se těšil vážnosti obou stran. A tím byl Fleury. Vážil si ho metropolita moskevský Platon, protestanté mluvili o něm s úctou, a ani katolíci ho docela nezavrhovali. Proto ho pečlivě prostudovala. Snad rozbor tohoto díla mohl by býti jednou uveřejněn a věnován ruskému národu. Zde podáme jen k některým kapitolám předdeslané moto.

V prvním sešitě: „Pochybovati vždy znamená nevěděti.“

V dalším: „Přijímati zpola s důvěrou, zpola na zkoušku — to není víra, ale bídná titěrnost ducha.“ Poznámka při definici víry: „Víra jest úhrnná znalost nejpotřebnějších pravd; věda jest pevný důkaz toho, o čem nás víra poučila; filosofie připravuje na víru, na níž jest věda založena. Sv. Kliment praví, že obava před pohanskou filosofií byla by slabostí. „Víra, kterou mohou důkazy a důvody vyvrátit, jest velmi nejista; pravda jest nepohnutelna.“

A dále: „Bázeň, že nutno se odřící rozkoše, více lidí odvrátila od křesťanství než obava smrti.“ K výpisu o nejsv. Trojici pojí se poznámka: „Dále nesa-há poznání lidské; cherubové svými perutěmi zahalují další tajemství.“

A o něco dále: „Místo, jednající o pohnutkách obrácení sv. Hilaria, zdá se mi velmi krásné. Jeho myšlenky se rozvíjejí a jeho city se přímo neodolatelně řítí po strmém svahu, jenž od pravé filosofie vede k pravému náboženství. V duších opravdu krásných jest křesťanství načrtnuto již dříve, než duše mohla uvěřit. Zárodek jest v nich uložen, a to malé seménko, ukryté ve stínu pokory, stává se útlkem, všem bouřím nepřístupným.“

Čím dále práce postupuje, tím více u hraběnky vzrůstá horlivost a úsilí. Epigraf 18. sešitu zní: „Pravda jen podle potřeby se rozvíjí; objevuje ji doba a ne člověk.“ (Bonald.)

V dalším čísle ze 27. listopadu čteme: „Nebeští zástupové mají jen jedinou vůli; u lidí však jest vůlí mnoho.“ Zakončení celého svazku má datum 4. prosince 1815. Tedy celá ta úžasná kompilace byla vykonána v šesti měsících. Leč ještě před jejím ukončením zazářilo světlo v duši hraběnky Svečínové; snad ještě nikdy neslavila pravda dokonalejšího vítězství nad srdcem tak tichým a zároveň tak odporujícím. Od nekřesťanského vychování a náboženské nevěry nedostala se jediným skokem k víře katolické. Byvši nejprve podmaněna důkazy o božství Ježíše Krista a o božském původu evangelia, začala s láskou zachovávat vše, čeho žádalo náboženství pravoslavné. Když však potom prostudovala ústavu církevní, její hierarchii a zvláště primát nástupce sv. Petra, záhy si uvědomila, že vůči dvěma církvím, vzájemně se vylučujícím, nemůže zůstat lhostejnou; že jen jedna z nich může býti pravou chotí Ježíše Krista, a že k této musí náležeti, jakmile ji pozná. Nejasných poznatků nesnesla a proto pustila se obtížnou cestou pochybností a protikladů; ale postupovala bez ukvapení, krokem odpočítaným, a nikdy nevkročila dříve na půdu, dokud se nepřesvědčila, že je pevná a spolehlivá. Když posléze uvedena byla v lůno Církve katolické, vždy obdivem ji plnila její velkolepá hierarchie.

Leč v písemné pozůstalosti marně pátráme po ně-

jaké památce na tento důležitý krok. Snad příčinou toho byla nechut, s jakou mluvívala sama o sobě. Ostatně její hluboká víra připisovala vše milosti Boží. Proto bychom postrádali vůbec každou upomínku na tento nejslavnější den jejího života, kdyby na štěstí neměla ve zvyku proplétati své poznámky intimními úvahami. V desátém svazku jejích výpisů čteme následující řádky: „Letohrádek Bariatýnský 31. srpna 1815. Šťastný den, kdy se poněkud rozptýlily temnoty mého ducha, kdy zavznělo „Fiat lux“, jež v hloubi mého svědomí promluvil nebeský hlas. Ještě sice nezáří mi bezmračný jas, jen pouze jeho předchůdce — světlý paprsek, jenž ukazuje mi cestu. Můj Bože, zahrnuješ mě tolika milostmi, a já Ti kladu tolik překážek! Můj Bože, staň se vůle Tvá! Nauč mne, jak se jí mám podrobit, jak ji milovat, jak učiniti ji jediným vodítkem svých myšlenek a citů! Otče milosrdenství, osvěť mě! Můj Bože, smiluj se nade mnou, smiluj se nad mými zmatky, smiluj se nad utrpením, téměř uplynulým, i nad nadějemi, jež této chvíle blaží mé srdce. Cítím, že jsem šťastna. Zda to pomůže? Nepozbudu jednou té víry, která mě proniká? Neklesnu v bývalé temnoty a nejistoty? Není pochyby, že toho zasluhuji. Leč, ó Bože, zda podle zásluh uděluješ své milosti? Neuděluješ jich bez konce, jak sám jsi nekonečný? Vrhám se v Tvou náruč, obětují Ti své slzy i svou radost. Osvěť mě a vnukni mi touhu, jedině pro Tebe žít! Dej mi sílu, abych nikdy neodbočila s této cesty! Prosim Tě za to ve jménu Syna Tvého, Pána našeho Ježíše Krista, a doufám, že mi to i udělíš pro jeho kříž a jeho smrt.“

Druhá poznámka zabloudila do maličkého sešitku. Čteme tam: „Mé poslední pravoslavné přijímání 29. června 1815 v kapli Petershofské, vykonané za tím účelem, by se rozptýlily zbývající pochybnosti. Pán Bůh se nedal zmýlit volbou tak podivného prostředku: 27. října (podle našeho kalendáře 8. listopadu) zřekla jsem se pravoslaví.“

Třetí skrovná poznámka zabloudila do 25. svazku

jejich výpisků. Čteme tam po myšlence Ranceově: „Vaše věrnost budiž vašim díkem, a vděčnost necht se činem projevit“ — připsáno drobným písmem: „Den tisíckrát požehnaný, den 8. listopadu, mého předraženého výročí.“

Leč právě té doby změnilo se smýšlení u dvora. Car Alexander se vrátil s novými dojmy. Za války poznal zblízka velké ctnosti katolických národů; viděl anděla čistoty, papeže Pia VII., viděl hrdinskou vytrvalost Španělů. Bezděky se zamyslel a porovnával. Ale odhodlaně vystoupiti nedovedl. Ruští státníci usilovali o zachování tradice, dvořané se nudili, že jejich pán se kloní k mysticismu, a přátelé carovi, náležejíce k různým německým sektám, snili o obrození vlasti zednářských lóžemi.

Za takových okolností katolíci upadali v podezření. Proto i hraběnka Svecinova se domnívala, že musí své vyznání zatajit z ohledu na chotě a sestru. Potají se tedy odřekla pravoslaví a první zpověď u P. Rozavena vykonala v saloně, jehož dveře byly otevřeny. Ale brzo velkodušně překročila pravidla opatrnosti, jež si byla uložila.

Podnětem k tomu bylo náhlé vypuzení Otců Tovařystva Ježíšova, kteří za bouře v XVIII. století našli v Rusku útulek. Kateřina II. s radostí je přijala; ještě větší přízni je zahrnoval Pavel I. Odevzdána jim universita ve Vilně a kolonie na Volze. Též Alexander I. jim přál a svěřil jim i dalekou Sibiř. Pokud Otcové hleděli zachovati trosky svého řádu, mlčela žárlivost ruského duchovenstva a úřednictva. Ale jakmile přízeň dvou mocnářů vykazala jim větší působitě, ihned závist a záští začaly pracovat. Josef de Maistre výmluvně je hájil. Jeho listy, psané ministru osvěty, vyvolaly hluboký dojem; i svěřena Otcům nová universita. Ale to byl jejich poslední úspěch. Horečně bylo pátráno po každém novém obrácení na víru katolickou, jež prohlašováno za vlastizradu. Posléze 3. ledna 1816 vynucen na caru rozkaz, jenž vypovídal Otce z Petrohradu a brzy na to i z celé říše.

Car ovšem neunikl vnitřním nepokojům, když povolil vlivům, na něž Josef de Maistre tak jasně byl ukázal. Proto jeho osobní jednání bylo v přímém odporu s úředním nařízením. Dostal každý z Otců z carské pokladny peněžitou pomoc a teplé kožichy na cestu. Vypuzení Otců pobouřilo hr. Svecinovou. Ihned prohlásila, že je katoličkou, a pospíšila k P. Rozavenovi, by jemu a jeho spolubratřím nabídla svou pomoc.

Car choval k ní vždy velkou úctou. Po svém návratu do vlasti navázal s ní styky trvalejší a hlubší; snad více se o ní dověděl od slečny Sturdzové aneb ho vábil nový směr myšlenek. Okolí jeho se však obávalo vlivu jejího čistého a vznešeného ducha. Vědouce, že marně by pátrali po nějakém stínu v životě tak bezúhonném, obrátili ostří své machinace proti generálovi. Nezapomněli na jeho rozhořčení při zavraždění Pavla I. Nepatrný poklesek jednoho z podřízených byl záminkou, na jejímž základě začali kouti hanebné plány. Z počátku generál se nechtěl hájit; ale když nepřátelé nabývali víry, hluboce uražen se rozhodl, že opustí vlast. Hraběnka prohlásila, že odcestuje s ním. Car byl nerozhodný. Vyslovil pouze hraběnce svůj žal a prosil, by mu dopisovala. Jejich korespondence trvala až do smrti carovy. Hraběnka pečlivě schovávala jeho dopisy, které však krátce před její smrtí zmizely. Snad byly zničeny bouří roku 1848.

Cestou do Evropy splnilo se její dlouholeté přání; ale nemyslela na stálý pobyt v cizině. Často tím těšila své přátele. Naráží na to i v lístku na svého věrného Turgeněva: „Drahý příteli,“ píše mu, „zase přicházím s věčnými prosbami. Buďte tak laskav a postarajte se o všechno; a klesá-li Vaše odvaha, těšte se, že brzo budete mít ode mne pokoj, byť i proti mé vůli. Ach, kdyby nic jiného mne ke vlasti nepoutalo, než ti ubozí a maličtí, věru, že ty vazby byly by mocnější než vše, co by se mi kde jinde mohlo zalíbit. Co cítím, je nejlepší zárukou, že se vrátím dříve, než jak zamýšlím...“

Od Josefa de Maistre odnášela si jeho vlastnoruční dar: byla to skvostná podobizna, na jejímž rámci vyryto věnování:

„Hlas ryziho přátelství tak srdečně Tě volá.
Spěš tedy, obraze, a zaujmi místo,
kde originál se tak šťastným cítil.“

V. PRVNÍ POBYT V PAŘÍŽI A CESTY

Generál s chotí zamířili přímo do Paříže. Hraběnka tam přicházela v mladém ještě věku — čtyřiatřiceti let. Tehdejší politické poměry francouzské velmi se jí líbily. Mélat' v tom ohledu velké zkušenosti. Poznala hrozné zločiny revoluce; ale okem neméně bystrým poznala, kam vede závratná neobmezená moc, jež necítí nad sebou kontroly. Nebyla sice povolána k veřejné činnosti; její vrozená nespěšnost s odporem se odvracela od jakékoli srážky. Ale při pohledu na boj tak protivných zásad musila si utvořit pevný závěr. Vůči stranám, jež zastávaly nějakou velkodušnou myšlenku, chovala se nestranně a teprve později věnovala svou lásku oné, jež uznané autoritě a žádoucí svobodě slibovala nejdělnější trvání.

Tento typ uskutečňovala tehdy obnovená moc královská, a proto srdcem i duší ji vítala. Ostatně se nijak necítila cizí v nové společnosti. Radostně vítali ji četní přátelé, s nimiž se seznámila v Petrohradě. Jednomu z nich, panu Bonaldovi, psal Josef de Maistre: „Nikde nezastanete tolik mravní ceny, tolik ducha a vzdělanosti spolu s takovou dobrotou srdce.“

Leč po šestiměsíčním pobytu v Paříži domníval se generál Svečin, že se musí vrátit do Petrohradu, aby zmařil tajné úklady svých nepřátel. Choť bez váhání se k němu přidružila. Jejich cesta nebyla bez obtíží. Záhy však poznali oba, že nestačí pouhá přízeň carova, aby zavládla spravedlnost. Zaujetí proti víře katolické vzrůstalo; car se rmoutil, ale jeho vůli se nedostávalo světla ani síly. I hrabě de Mai-

stre cítil, jak jeho autorita se podkopává ve chvíli, kdy úřední jeho postavení se octlo v obvyklých poměrech. Proto chtěl Rusko opustit. Hraběnka kromě toho postrádala Roxandry Sturdzové, jež s chotěm hr. Edlingem žila u dvora Výmarského. Na dovršenou všeho nezastala své sestry. Při jisté příležitosti vzbudil kníže Gagarin žárlivost carovu a proto byl vzdálen z Petrohradu; byl přidělen ruskému vyslanectví v Římě. Koncem roku 1818 se vraceli již oba manželé do Paříže.

V té době Josef de Maistre již stihl do Turina, kde se opět mohl oddat radostem rodinným. V listech svých vypravuje, s jakou radostí ho vítali bratři a sestry, synovci a neteře. Ve vlasti mohl dokončit několik děl, zvláště spis o papeži a přichystati „Večírky petrohradské“. Ale i tu ho stíhalo utrpení. „Právě mi zemřel bratr, biskup z Asti,“ píše hraběnka do Paříže, „skončil v mém náručí. Na 19. července byla určena bratrská hostina, na niž si dala dostaveníčko celá naše roztroušená rodina. Ale ten, na jehož počest byla pořádána, zemřel v předvečer po čtyřdenní nemoci. Slavný řečník, apoštol, theolog, výtečný bratr a přítel — to vše jsem ztratil. Hrozná to rána. Jen stěží píšu ty řádky...“

Hrabě de Maistre nepřežil dlouho svého bratra. Zemřel 20. února 1821 ve věku šedesáti sedmi let. Hraběnka Svečinová měla jeho obraz stále před sebou. Vzpomínka na něho ji provázela po celý život, a její velká duše s neochvějnou věrností zachovala jeho věrnou památku.

Té doby již si vroucně zamilovala svou novou vlast. Viděla, jaké svobodě, úctě a lásce se těší Církev katolická, a teprv tu se mohla s rozkoší obdivovat velikosti jejích děl a společenských ústavů. Ale záhy nepředvídané okolnosti přiměly ji k tomu, aby znovu opustila tuto druhou vlast.

K četným jejím přítelkyním náležela též hraběnka Ségurová, jejíž nejmladší syn Raymund překvapil jednoho dne svou matku i její přítelkyni rozhodnutím, že chce Nadinu Staëllinovou pojmout za

choť. Dospěláť Nadina, neodlučná družka své adoptivní matky, v dívku velmi půvabnou a ušlechtilou. Ale byla cizinkou a velmi slabého zdraví. Hraběnka Svečinová nedovedla nikdy těžiti ve prospěch svých vlastních zájmů a proto sotva se dověděla o citech mladého Ségura, trpce si vyčítala svou neprozřetelnost, že jim nepředěla. Když nestačily důvody chladného rozumu a přímé odmítnutí, vydala se s dcerou na cesty. Doufala, že vzdálenost a zapomenutí vykonají svou obvyklou úlohu. Za cíl cesty si zvolila Řím; táhla ji tam jednak zbožná mysl i láska ke studiím, a jednak rodina sestřina. Prodlěla tam téměř dvě léta. O jejím tamním pobytu dovíme se blíže z úryvků jejích listů.

„Osm dní trvala naše cesta,“ oznamuje z Věčného města 2. prosince 1823 paní Montcalmové, „ale já hned po příchodu jsem onemocněla. Po dvanáct dní nebyla jsem práce schopna. Ale přece jsem se těšila, že jsem opět mezi svými (u sestry kněžny Gagarinové), a že se mohu vyhrívati na římském slunci. Jejich domácnost jest rozkošná. Palác (Verospi Corso) zařídili si velmi vkusně a prostě. Jídelnu zdobí albánské fresky a nádvoří má kašnu, jež by byla chloubou každého náměstí... Dojista nejsem nevnímavou na vše, co jsem viděla v Itálii. Ale jak mnohem hlubší a trvalejší dojem učinil na mě Řím! Toť královna měst, to svět zcela zvláštní! Jeho krásy a kontrasty jsou rádu tak vznešeného, že nic nedovede na ně připravit nebo je vytušit. Myšlenky tu rostou, city nesou se k Bohu, srdce se uklidňuje. Člověk se vůbec neosmělí trpět, vidí-li místa, jež u-pomínají na tolik utrpení, a neodváží se nemíti odvahy tam, kde tolik jí bylo ukázáno...“

„Chápu se Říma za všechny jeho cipy, nořím se ve všechny jeho zdroje, hroužím se v jeho literaturu, vnikám v divy jeho památek a umění, studuji jeho dějiny pod překrásným nebem, jež, jak se zdá, vše křísí, co ozařuje. Na každém kroku třeba se zastavit a rozjímat...“

„Pobytem v Římě,“ píše později, „roste má láska

k synovcům. Kdybych byla papežem, stěží bych se ubránila nepotismu. Za několik dní odjedeme do severní Itálie, abychom unikli přílišným vedrům. Ale přece pouze Řím bude vždy vábit můj zrak; žije se v něm — ne jak mezi bratry — ale jako mezi předky; a proto vždy cosi synovského mísí se ke všem jeho dojmům...“

„Tážete se, jak se mi líbil svatý týden. Obdivovala jsem se nádheře sv. obradů. Zvláště slavnostní ráz hudby a obdivuhodné provedení převyšují všecku chválu. Při takové hudbě možno s Pythagorem snít o harmonii nebes. Odpusťte mi výrazy snad hyperbolické; ale dojistá sdílela byste se mnou mé nadšení, které však se nevztahovalo na jiné věci... Přiznávám se, že při náboženských slavnostech přála bych si více pořádku a klidu, neboť všechny požadavky slušnosti musí ustoupiti lačné zvědavosti hluchícího davu, jenž bezohledně se tlačí z kaple do kaple...“

„Byla jsem u sv. biřmování,“ zmiňuje se jinde. „neboť pravoslavné je neplatné. Dostala jsem jméno Johanna; patronem mým je sv. Jan Evangelista. Dlouho jsem váhala mezi jeho jménem a jménem Maria; ale chápu více přítele, než bych kdy mohla pochopiti Matku — a tento důvod rozhodl...“

Leč rozsáhlá korespondence nezabírala hraběnce veškerého času. Její láska k práci doznávala v Itálii mocného podnětu. Výmluvným svědkem jest objemný svazek jejích poznámek, z nichž tu podáme některé úryvky:

Turin: V tomto paláci sardinského krále, jenž víc než který jiný je obtížen zlatem, zastavila jsem se pouze u obrazů. Zvláště mě dojala dvě nádherná díla Guerelinova. První představuje marnotratného syna, klečícího před otcem. Malíř ho tak umístil, aby nebylo vidět jeho tváře, snad z téhož důvodu jako umělec, jenž hladil tvář Agamemnovu. Druhý obraz převyšuje vše, co jsem dosud viděla, jak krásou pósy, tak i způsobem, kterým osoby vystupují, i obdivuhodnou prostotou roucha. Jest to sv. Františka.

Stojí držíc v ruce otevřenou knihu; po jejím boku se vznáší anděl.

Janov. V Janově musí člověk zlenivět. Vyhliďka z okna skýtá tolik požitků, že jen stěží se odhodláme v dáli hledat, co by více zajímalo. Ruch a život splétají se tisícerým způsobem; lehké loďky se mihají mezi těžkými koráby, v temný hukot mořských vln se mísí výkřiky námořníků malebně ustrojených. Nebe jest tak čisté, moře tak azurové, světlo tak skvělé, vánek tak svěží a jemný, že požívá, kdo dýše, a těší se, kdo vidí.

Hraběnka při všem obdivu a nadšení nezapomíná na lásku k bližnímu. Velmi ji zajímají janovské nemocnice a zvláště ji dojímat, že i chud'asa doprovází kněz k poslednímu odpočinku. „Často jsem se rmoutila,“ píše, „že ve francouzských nemocnicích zachází se tak pohrdavě s chudinou. Činí-li se tolik, aby se ubožákovi dostalo kousek země, proč by se mu měla odepřít modlitba a poslední pomázení? Nezapomeňme, že se koříme Tomu, u něhož uctivé pochovávání mrtvých náleží ke skutkům milosrdenství. Pochovati neznamená ukrytí mrtvé našim zrakům, ale se zbožnou uctivostí svěřiti zemi seménko, jež jednou slavně vstane z mrtvých, a modlitbou uspíšiti vysvobození zesnulého, kterého — snad i brzo — budeme sami potřebovat...“

Florencie. Fornarina jest překrásným portretem, ale jen podobiznou. Rafael vystupuje tu v celé své síle napodobivé, ale ne tvůrčí. S největší přesností podal předmět; neidealisoval, zůstává ve okruhu čisté krásy lidské. Fornarina, ač krásná, nepřesahuje smyslu; její oko má svůj lesk, ale nic více; jest to žena.

„Madonna della Seggiola“ upomíná poněkud na Fornarinu; talent jest stejný, ale jaký nesmírný rozdíl mezi oběma výtvyry! Celý svět je dělí od sebe. Jako filosof i malíř postupuje od známého k neznámému a s výše pozemské krásy povznáší se nekonečným prostorem až ke kráse božské. Tuto dvojí krásu možno vysvětliti dvojí láskou...

„Vidění Ezechieleovo“ jest sice malý obraz, ale náleží k nejkrásnějším básním genia malby. Toť skutečná vidina! Celé proudy světla se řinou z ní na pozorovatele, jenž cítí, že i jeho se zmocňuje ráme, jež uchvátilo proroka. Sám Jehova, Bůh Izraele, se tu zjevil Rafaelovi, jenž více jest tu básníkem než malířem; jest to vznešená óda, sloha zachycená z božského koncertu... Výše se Rafael nepovznesl nikdy.

„Necht' uvází ten, kdo studuje umění v jeho podstatě, zda mohutnosti, jimiž působí, nejsou právě ony, jichž náboženství se chápe? Necht' přihlédne rovněž, zda to nejsou právě arcidíla náboženská, o něž opírá téměř všechny své teorie? Zač nevděčí malba náboženství křesťanskému? Čím by byla bez něho? Snad by měla Davida, Tizziana..., ale zda by měla Rafaela, Michala Angela, Quido Reni, Barbicri? Vezmeme-li malířům náměty náboženské, co jim zůstane? Chladné dějiny, ledová alegorie, mrtvá příroda, bezvýrazné postavy neb smutný zdroj náruživosti, tak neshodných s lidskou důstojností a krásou!“

VI. VLIV NA SPOLEČNOST PAŘÍŽSKOU

Po návratu z Říma z jara roku 1825 usídlila se hraběnka s chotěm již trvale v Paříži. Z dosavadního bytu na ulici Varenské přestěhovala se do ulice sv. Dominika č. 71. Tam jí dvě generace majitelů osvědčovaly náležitou úctu a šetrnost. Domácí zahrada nebyla sice velká, ale přílehlá zahrady sousedních domů skýtaly rozkošný pohled na skvostné trávníky, květiny a stromy.

Z Ruska přivezla si několik uměleckých předmětů, zvláště obrazů, jimiž ozdobila salon a knihovnu. Pokoje generálovy byly velmi prostranné; jejich pohodlné zařízení vyhovovalo úplně jeho zvykům a libůstkám.

Koncem prvního roku stihl ji velký zármutek. V odlehlém městečku na Azovském moři zemřel car

Alexander.³ Temné úklady zahalovaly jeho poslední dny, ač ostatně po celý život byl ohrožován atentáty.

Dlouhou vzdáleností neochladla u hraběnky láska k vlasti. „Nemohu ani povědět,“ píše přítelkyni Edlingové, „jakým žalem mě plní osud vlasti. Její neštěstí i hrozící jí nebezpečí ustavičně mi tanou na mysli. Ty černé plány — jaký odpor budí, jakou hrůzu! Jedinou útěchou jest mi mladý panovník a jeho obdivuhodné vystoupení...“

Zatím dům její se stal dostaveníčkem nejlepší společnosti pařížské. Vábilat' neodolatelně její nedostupná duševní převaha. Uměla vyhovět povahám nejodlišnějším, dovedla uznati dobré stránky jedněch, omlouvat slabosti druhých; duše, které se všude jinde sobě vyhýbaly, sdružily se instinktivně pod záštitou její nevyčerpatelné blahovůle. Každý došel u ní porozumění, světla, opory. Hlavní její předností byla dokonalá rovnováha mezi schopnostmi a ctnostmi. Byla stejně nadšena jako rozvázná, myslila tak hluboko, jak hluboko cítila, a byla-li duchem spíše mužem, srdcem zůstala vždy ženou. Nejprve žila v bližních, potom v událostech veřejných, a na sebe pomyslila teprve, když se o vše ostatní dříve postarala.

Její duše vše vztahovala na Boha a přece se neodcizila lidským zájmům. Požitek vědy ji přímo unášel. Nevyšlo žádné důležité dílo, kterého by neprostudovala s perem v ruce. Jako křesťanka měla svou filosofii, kterou zahrnovala ve sv. víře a vše na ni uváděla. Opírajíc se o velké principy, jasným okem

³ V nově vydaných dějinách církevních Ferd. Mourreta čteme poznámku: Alexander I. zemřel 1. prosince 1825 v odlehlém Taganrogu. Od roku 1812 tajemná krize přibližovala ho k Církvi katolické. Bezpochyby téhož r. 1825 svěřil se se svými tužbami papeži Lvovi XII. a prosil o vyslání katolického kněze do Ruska, který by ho připravil k přijetí do Církve. Nemohl-li tento kněz stihnouti včas k jeho smrtelnému lůžku, máme proto přece téměř naprostou jistotu, že Alexander I. zemřel spojen jsa srdcem s Církví katolickou.

hleděla na osoby a události. Vše zkoušela, porovnávala a vždy se obávala, aby vlastní mínění, jež vždy musilo býti svědomím schváleno, neutonulo ve víru okamžitých náhledů. Vždy hleděla promluvit s těmi, kdo opačně smýšleli. „Snad bychom měli jediné proto žítí,“ říkala, „abychom slyšeli jen vlastní hlas?“

K ní se nechodilo hledat vzletu, ač byla jím bohata. Vzlet je dar Boží; kdo ho nemá aspoň v zárodku, nemůže ho jiným dát. Rozmluvou povzbuzovala obyčejně k přemýšlení, k zdravému úsudku, k trpělivosti. Zřídka kdy radila neb řešila spory. Její pokora se lekala odpovědnosti; proto nikdy nevyvolala důvěrných sdělení. „Bůh uděluje svou milost jen odpovědím,“ říkala. Nikdy nekárala, nikdy sebe nečinila vzorem. Neříkala: „Jděte tak a tam,“ ale prostě: „Pojďme spolu!“ — Kolik osob postřehlo v sobě blahodárné stopy svých styků s hraběnkou Svečinovou!

Pátráme-li, jakými prostředky šířila tento rostoucí vliv po třicet let ve všech třídách společenských, s překvapením si uvědomíme, že vůbec neužívala žádných a nikdy jich též nehledala. Neskvěla se, nepřekvapovala, podávala jen pravdu, pravdu bez ozdob, ale i bez nahoty, a přece každý ji instinktivně miloval dřív ještě, než si mohl uvědomit, co vlastně u ní tolik poutá a okouzluje.

Dům svůj vedla velmi pečlivě, ale bez vybroušenosti. Nikdy nezvala na oběd nebo na večírek, ale za to tím raději shromáždila okolo okrouhlého stolu několik milých osob. Zákusky podávány velmi elegantně; obsluhu řídila sama s onou péčí, kterou věnovala i těm nejnepatrnějším věcem.

Salon byl vždy ozdoben svěžími květinami a uměleckými předměty, které jí půjčovali přátelé neb umělci zasílali k prohlédnutí. Z dětství si zachovala zálibu ve skvělém osvětlení, což při vstoupení působilo poněkud světským dojmem. Vnějšek byl ovšem určen pro svět, který měl v něm zastati ušlechtilý jennocit; ale příchozí si záhy uvědomil, že

vnitřek náleží Bohu, a že ta, která se mohla těšiti všem výhodám světa, nijak světu nenáležela.

Hovor s počátku povrchní oživil se náhle dobrým slovem, zábleskem rozumu nebo projevem sympatie a výsledek byl vždy vážný a hluboký, ač nepředvídaný a nepřipravený. Nejedna světáka, který před tendencí byl by se měl na pozoru, mimovolně podlehl nenadálému kozlu. Kolik těch, jež přivedla zvědavost neb samoláska, nalezli, čeho nehledali, a odcházeli jináči, nežli přišli. Hraběnka nebyla si vědoma celého dosahu dobra, jež kolem šířila, ale svou hlubokou znalostí lidského srdce vycítila, kolik duší podléhá její autoritě, a zároveň pochopila, že všechny musí k Bohu přiblížit.

Jedině tím si možno vysvětliti její nevyčerpatelnou trpělivost. Nikdo nepostřehl na ní ani mráčku nechuti neb omrzení. Kolikráte domyšlivá ješitnost poučovala ji o věcech, jež lépe znala než kdo jiný, kolikráte vědátorství neb polemika zmocnily se celého večera! Jindy za nejlepší rozmluvy vešel ubožák bez zaměstnání nebo nějaká ztracená existence. Ale nic nedovedlo vyvolat ani nejmenšího stínu netrpělivosti, nikdy pokorný nebyl obětován hrdému nebo chud'as boháči.

Jistá dáma po patnáct let byla postrachem jejího salonu. Při nejmenší příležitosti vypukla v hněv, až konečně její příchod byl znamením všeobecného útěku. Ale hraběnka vždy srdečně ji vítala a odzbrojila všechny útoky mírnou omluvou: „Co chcete! Vše se jí vyhýbá! Ubohá, je nešťastná... Má jen mne.“ Tato paní zemřela vysílením. Hraběnka denně ji navštěvovala a celé hodiny sedávala u jejího lůžka.

Leč i dámy, které zřídka kdy podléhají vlivu jiné ženy, přicházely s celou důvěrou; nebylo u ní, co mezi ženami plodí nepřátelství; nebudila odporu, nechtěla nikoho zastínit, nevyvyšovala jedny nad druhé, a ta nezištnost získala milost její duševní převaze. Bylo ku podivu, jak ta, která ve chvílích samoty se hroužila ve filosofii jako ve svůj přirozený

život, byla zosobněnou vlídností, jakmile k ní přišla mladá žena. Krása, svěžest, elegance měly vždy pro ni zvláštní kouzlo. Její vkus byl jemný a vybroušený. Nikdy neodsoudila toalety, pokud se shodovaly se společenským postavením, ač sama chodila jen v prostém temnohnědém oděvu.

Nejednou přišly na večer mladé ženy, aby se jí ukázaly v plesovém úboru. Hraběnka ráda se obdivovala, ač její obdiv neměl do sebe nic všedního, a vždy útlocitně upozornila, co podle zdání bylo přehnané. Nejednou se stalo, že mladá žena se vracela nazítrí pod dojmem vážných myšlenek a žádala o radu zcela jiného druhu než minulého večera. Jak často se ukázalo srdce nemocné neb zbloudilé, v něž hraběnka vlévala světlo pravdy a zlo odtínala od kořene. Jedině Bohu je známo, co dobrého vykonáno za těchto důvěrných rozmluv, jež často ukončily v slzách, co začala povrchní rozmluva v saloně.

V tomto důvěrném styku čerpala hraběnka Svečionová svým hlubokým bystrozrakem ono poznání lidského srdce, jež je považováno téměř za nadpřirozené. Slůvko, pohled, pohyb, zamlčení byly pro ni pravým zjevením; často osoba, která teprve později se jí chtěla svěřiti, s úžasem si uvědomila, že ví všechno, i její přednosti i vady. Zнала lidskou duši tak zevrubně a úplně, jak učený lékař zná lidské tělo. Stačil jí jediný rys neb několik linií, aby uhodla vše ostatní a utvořila si celou mravní bytost.

Její den se dělil na tři části. V osm hodin ráno byla na mši svaté a pak obcházela nemocné. Po návratu se uzavřela ve svém pokoji. Odpolední salon otvíral se od tří do šesti hodin, večerní od devíti do půlnoci. Mezi návštěvníky vynikal hrabě Saleský, poslední zástupce rodu sv. Františka Saleského, papežský nuncius Lambruschini, pařížský arcibiskup msgr de Guélen a j.

Té doby však již ji oputila její svěřenka Nadina Staëllinová; provdala se za hraběte Ségura d'Avnesseau.

VII. NOVÁ SITUACE NÁBOŽENSKÁ. STYKY S P. LACORDAIREM A K. MONTALAMBERTEM

Červencová revoluce roku 1830 zarmoutila i zalekla hraběnkou Svečinovou. „Máte pravdu,“ psala Roxandře Edlingové, „že žijeme v době velké krise lidské pýchy. Hřeší-li živel duchovní, vždy to činí na způsob zlých duchů...“ „Předevčírem,“ píše později, „Paříž se podobala obleženému městu; dnes všude klid. Ano, vražedné volání změnilo se v provolání slávy, které ovšem nemůže nikomu život prodloužit. Mohu říci, že za všeobecných obav se nebojím, ale též necítím se v bezpečí za improvizované bezpečnosti. Lidé jsou vždy tíž...“

Leč změnou politickou se změnily ve Francii i náboženské poměry. Z dosavadních náhlých převratů vysvítilo jasně, že duchovenstvo musí hledat pevnější opory, než jaké mu skýtala okamžitá přízeň a nemilost mocností politických. Tytéž snahy sblížily několik nejpřednějších kněží s laiky hluboce Církvi oddanými. Záhy se dohodli a založili časopis zvaný *Budoucnost* (*Avenir*). Osvoboditi duchovenstvo od nesnesitelných pout a závazků, zbaviti je obavy vpadnout v ruce náhody šťastné neb nešťastné, představití je mu i duším výlučnou povinnost evangelického poslání — takový byl program jednohlasně uznaný všemi spolupracovníky „*Budoucnosti*“. Duší celého hnutí byl P. Felix Lammenais, kolem něhož se záhy seskupili četní a oddaní učedníci. K prvním náleželi mladý kněz, přísný a obětavý, P. Lacordaire a jeho přítel hrabě Karel Montalambert. Montalambert patřil k obdivovatelům Josefa de Maistre; zvěděl o pobytu hraběnky Svečinové v Paříži, usiloval všemožně, aby jí byl představen; on též uvedl k ní svého přítele P. Lacordaira.

Můžeme vytušiti, jaký zápal měly jich rozmluvy za těchto okolností. Jednalo se o životní otázky křesťanské, jak zachovati Církvi nezávislost, aby opět dosáhla oné nezištné nadvlády nad národy, jež

nejvíce potřebují právě ve chvíli, kdo touží, by jí nebylo zapotřebí! Ale hraběnka pocítila brzy velkou úzkost; neboť celé hnutí záhy směřovalo k domyšlivému a nezřízenému liberalismu. P. Lammenais, jenž měl své přátele mírnit, zadával sám podnět k přehánění a perem svým budil jen neporozumění a rozčilení, jež se nijak nestaral uklidnit.

Podezření, vyvolané v Paříži, dostalo se záhy do Říma. Proto P. Lammenais s P. Lacordairem a Montalambertem se rozhodli zastaviti „*Budoucnost*“ a odebrali se do Říma, aby vymohli na papeži Řehoři XVI. konečné rozhodnutí. Do Říma stihli koncem roku 1831. Cestu tu sleduje korespondence hraběnky Svečinové s Montalambertem, v níž ozývá se důtklivě její varovný hlas.

Leč příchod redaktorů „*Budoucnosti*“ vzbudil v Římě velkou nelibost. Řehoř XVI., chtěje zachrániti P. Lammenaisa a mlčením pomínouti, co bylo panovačného v jeho dotazech, odpověděl prostřednictvím kardinála Paccy listem, v němž vytknul jisté sporné věci a jisté výrazy, jichž sv. Stolice neschvalovala. P. Lacordaire byl dojat, i zapřisahal Lammenaisa, by se poddal a z Říma se vzdálil. Ale Lammenais byl hluchý. Viděl, že P. Lacordaire odchází a přece trval neústupně na svém: žádal na Hlavě křesťanstva odpovědi úřední. Nemoha se jí dočkati, opustil konečně Řím, ale prohlásil výslovně, že opět bude vydávati svůj časopis a šířiti jím své názory politicko-náboženské. Takové vzdory nedovolovaly Řehořovi XVI. delšího váhání. Encyklikou z 15. srpna 1832 vytkl, co v „*Budoucnosti*“ bylo přehnaného. Ale učinil to nerad a výrazy nadmíru šetrnými. Kdyby se byl Lammenais pokorně podrobil, mohl se brzo octnout před cele katolickým hnutím, větší, mocnější a úctyhodnější než kdy před tím. Jest známo, že se pustil cestou opačnou, a cesta ta ho uvrhla v propast.

Jinak bylo s jeho přáteli. P. Lacordaire v pařížském ústraní kláštera Navštívení, kde se stal domácím duchovním, sílil své síly a studie; Montalam-

bert odebral se do Němec, kde zbožné dojmy v Marburku daly podnět k jeho „Sv. Alžbětě“. Všude ho sleduje korespondence hraběnky Svečinové.

„Zda se modlím za Vás? Ne, neptejte se. Má modlitba má postupně všechny způsoby zármutku, obavy, slabosti a bídy. Nemohu nic pro Vás učinit, nemohu-li upevniti pouta, jež spojují Vás s Bohem a s Církví. Mám odvalu vidět Vás trpět; ale cítím, že bych nesnesla nejen Vašeho odpadu, ale již pouhé lhostejnosti, kterou vyhrožujete . . . P. Lacordaire, věren svým povinnostem, chce býti jedině knězem; proč Vy chtěl byste býti něčím jiným, než křesťanem a katolíkem? S Bohem! Bůh rozlej na Vás své nejvzácnější útěchy a své svaté světlo . . .“

Současné dějiny ukázaly, jaká byla odpověď Montalamberta na toto obdivuhodné povzbuzení. Muž, jenž vyvolal podobná slova, byl hoden je slyšet a povznést se na jejich výši.

P. Lacordaire, jak víme, neváhal ani chvíli v poslušnosti; neměl obtíží v sobě, ale před sebou. Když rektor kollegia Stanislav svěřil mu duchovní konference téhož ústavu, vystoupení jeho doznalo netušeného úspěchu. Skvělá jeho výmluvnost přivábila kromě chovanců i četné vybrané společenstvo. Avšak rádcové arcibiskupa pařížského, msgra de Guélen, chovali k němu nedůvěru z ohledu na jeho bývalé styky s Lammenaisem. Leč arcibiskup sám, ač měl jisté předsudky proti skvělému spoluredктору „Budoucnosti“, nebyl s to udržovati v zlém úmyslu antipatie a pohrdati vybranou silou, jež tolik mohla prospěti Božskému Spasiteli. Co mohlo však uklouznouti jeho zraku neb upřímnému úmyslu, to našel v hluboké úctě a důvěře k hraběnce Svečinové. Hraběnka to věděla; proto její náklonnost jak k msgru de Guélen, tak i k P. Lacordairovi hleděla oba k sobě přiblížit. I jest skutečně velkou pravdou, počítáme-li konference v katedrále Matky Boží v první řadě této služebnici Boží. Proto nepřekvapí řádky P. Lacordaira, nalezené v její pozůstalosti.

„Hraběnko,“ píše P. Lacordaire 13. prosince 1833,

„mám čest zaslati Vám opis svého nového prohlášení, jak jste si to přála. Ve chvíli, kdy věc tak závažná se končí, toužím poděkovati Vám za všechny tak dobré a laskavé rady, ač jinak nemám na ně práva. Zachovám vzpomínku na to po celý život. Hle, část mé životní dráhy se ukončila; vcházím v postavení nové, kde bez pochyby nebudou chyběti zevní nepokoje a změny nejrůznější; ale to je již našim údělem; nabyl jsem však širšího poznání svých povinností i míru, jež nic nemůže porušit, poněvadž je to mír Boží. Na rozhraní údělu tak různých mého života zjevila jste se mi, jak anděl Boží se zjevuje duši, zmítané mezi životem a smrtí, mezi nebem a zemí. A kdo již jednou v nebi jsou, ti se již nikdy neopustí . . .“

Po ukončení konferencí v kollegiu „Stanislav“ vznášela se nejistota nad osudem slovného kazatele. V těsné kapli nemohl déle zůstat, a otevření další dráhy zdálo se arcibiskupským rádcům neopatrností. Na podzim roku 1834 procházel se P. Lacordaire sám a smuten v aleji Lucemburské. Náhle přiblížil se k němu neznámý kněz. „Proč zůstáváte v nečinnosti?“ tázal se; „proč nejedete k msgru de Guélen?“ P. Lacordaire se usmál, ale neodpověděl a pokračoval ve své osamělé procházce. Ale za chvíli sám si dal touž otázku a bezděčně zamířil ke klášteru sv. Michala, kde arcibiskup pařížský obýval skromnou celu po vyplenění svého paláce. Bez obtíží byl připuštěn. Monsignore byl právě sám. Po prvních úvodních slovech monsignore de Guélen se zamlčel a pak laskavě, ale i vážně a pronikavě pohlédl na mladého přítele hraběnky Svečinové. Náhle, jako by se rozhodl, řekl: „Dávám vám kazatelnu u Matky Boží; za šest neděl budete míti první konferenci . . .“ Zaražen P. Lacordaire couvnul — výmluvný apoštol obával se odpovědnosti. Teprve po dvou dnech vroucí modlitby svolil.

Již první jeho vystoupení zajistilo mu slávu, ale zvýšilo i nepřízeň. Jeho hrdost byla dojata, jeho skromnost se lekala. Příštího roku v zimě 1835—36

zřekl se skvělého posluchačstva a rozhodl se uchýliti do samoty ve Věčném městě.

Ani v této zkoušce ho nezklamalo přátelství hraběnky Svečinové. „Drahý příteli,“ píše mu, „netraťte ničeho z času své samoty . . . Vaše studie zdají se mi výtečné . . . Snad některé knihy mohly by Vám prospěti? Řekněte mi, čeho potřebujete. Jsem tak ráda Vaším dodavatelem. To nic nevylučuje; v pravé náklonnosti se všecko najde; je to rozmanitost v jednotě, jak tvrdí naši milí Němci . . .“

Mezitím kdy P. Lacordaire, jenž záhy vstoupil do římského noviciátu Otců dominikánů, splnil přání své přítelkyně životopisem sv. Dominika a později se proslavil jako obnovitel řádu dominikánů ve Francii a ještě skvělejšími konferencemi v katedrále Matky Boží, nechtěl msgr. de Guélen zůstaviti kazatelnu opuštěnu; i svěřil ji P. Ravignanu T. J. I tento svatý a horlivý apoštol náležel záhy k přátelům hraběnky Svečinové. Psala do Říma P. Lacordairovi: „Slyšela jsem P. Ravignana; velmi jsem se mu obdivovala. Stojí velmi vysoko tam, odkud sestupuje autorita. Řeč jeho krásná a přesná, mluva působí bohatstvím a silou ideí . . . Ale získáváje krásné místo, zda P. Ravignan ji někomu ubírá? Nejsmutnější věci na světě jsou úzkoprsé hany a naprostý obdiv. „Závistivá chudoba výlučné lásky“ platí všude . . .“

VIII. UTRPENÍM ZBOŽNOST MOHUTNÍ A VZRŮSTÁ

„Co zbožným slovům dodává zvláštní účinnosti, jest zbožný život těch, kdo je pověděli,“ tak psala kdysi hraběnka Svečinová; mluvila vlastně o sobě. S touž silou a prostotou, jak žila nejčinnější život ve světě, žila i nejdokonalejší život duchovní; tak ukázala, jak výborně se shoduje hluboká zbožnost s povinnostmi stavu; a těm, kteří život víry považují za neplodnou kontemplaci, podala nezvratný důkaz, že život takový dobře se dá sloučit s obětavým

životem rodinným a přátelským, a s nejpłodnější činností rozumovou.

V roce 1831 zasáhla ji těžká rána. Snad ze zášti proti generálu přiměli jeho nepřítelé cara Mikuláše k rozkazu, jímž všem jeho poddaným byl zakázán pobyt za hranicemi. Kromě toho byl zaslán generálovi rozsudek, jímž byl vypovězen z Petrohradu a z Moskvy a za bydliště mu vykázáno velmi odlehlé zákoutí venkovské.

Hraběnka vůbec nepomyslela, jak uniknouti rozsudku. Dosud vždy se vzpírala, kdykoli jí totiž radili, aby prodala svá ruská panství a koupila za ně jiná ve Francii, kde by byla chráněna před svévolí a záštím. Nechtěla strhati poslední vazby pojící ji s vlastí; chtěla též otcovské dědictví zachovati neporušené sestře a jejím dětem; rovněž nechtěla opustiti vesničany, jež jí svěřila Prozřetelnost Boží. Právě v té příčině dotkla se jí těžká zkouška. „Mé srdce svírá smrtelná úzkost,“ psala své přítelkyni, „když vidím ubohého chotě, jak hledí zadržeti svou bolest, která se však často prozradí temným zoufalým pohledem, jak často mu náhle z očí vyhrknou slzy, když pomyslí na obtížnou cestu za neznámým cílem. Obvyčejně vítězí jeho tichá povaha; jest tak trpělivý. S počátku nechtěl přivoliti, když jsem nezvolně prohlásila, že všude s ním půjdu; posléze přece svolil . . . Nechci však zanedbati žádného prostředku, abych na dobrotě carově vymohla povolení k dalšímu zde pobytu. Ale ať cokoliv rozkáže, vždy najde v nás uctivé a poslušné poddané . . .“

Zatím však přátelé petrohradští vymohli na carovi vykonání rozsudku. Času toho použila hraběnka k cestě do Ruska. Paříž opustila 15. srpna 1834 a do Petrohradu stihla 19. září; ale teprve 16. listopadu dosáhla, oč prosila. Leč zdraví její tím utrpělo; teprve v únoru mohla pomyslit na návrat. Mnoho přestála na této cestě za krutých mrazů. Do Paříže dospěla 4. března v 6 hodin ráno. Nejdříve se zastavila v kapli sv. Vincence a pak pospíšila do drahého zátiší v ulici sv. Dominika. Leč sotva vešla,

klesla zemdlením a po tři měsíce kolísala mezi životem a smrtí.

Ale i následující rok byl pro ni bolestný. Zemřela jí adoptivní dcera, Nadina, hraběnka Ségurová d'Aguesseau. Byla vždy slabého zdraví a již od mládí ohrožována krutou nemocí, již podlehl v květu života, jsouc matkou dvou dítek. Zemřela téměř náhle v lázních Pyrenejských, když právě generál Svečin ji chtěl navštívit. Za několik měsíců druhá těžká ztráta. Zemřel švagr kníže Gagarin, který té doby dlel v Bavorsku jako ruský vyslanec. Za bydliště kněžny Gagarinové ze tří, carem nabízených měst, byla zvolena Moskva. Ale ohromná vzdálenost znemožnila osobní styky obou sester. Rozloučení to náleželo vždy k velkým zármutkům hraběnky Svečinové.

V trpkých zkouškách vždy se utíkala k Bohu. Její zbožný život nabyl posléze rázu tak kajícího, o jakém neměly ponětí ani osoby, jež často k ní přicházely. S dovolením pařížského arcibiskupa byla si již dříve zařídila domácí kapli. Nová výzdoba této svatyně po návratu z trpké ruské cesty měla být výrazem její hluboké vděčnosti k Bohu. Obětovala na to celé množství převzácných brilantů. Nádherné démanty, jimiž se kdysi skvěla na dvoře carevny Marie, věnovala na ozdobu podstavce stříbrné sochy Panny Marie. Obnovenou svatyni posvětil dne 15. srpna 1835 opětně msgré de Guélen, který již před dvěma lety ji světil a nejsvětější Svátost v ní uložil.

Leč i přes tuto velkou milost i přes časté choroby hraběnka náležela k nejhrolivějším farníkům kostela sv. Tomáše. Zřídka kdy chyběla na ranní mši sv. Kromě toho byla na mši svaté ve vlastní kapli, kde nejsv. obět byla sloužena v ony dny a hodiny, které byly vhodné jejím přátelům; tu ráda s nimi slavila radostná neb smutná výročí. Tu kázával někdy Dom. Guéranger, obnovitel řádu benediktinského, výtečný nám známý P. Lacordaire, obnovitel řádu dominikánského, P. X. Ravignan T. J.; samí to milí a věrní přátelé. Nejedna mladá dívka si přála, aby

tu bylo požehnáno jejím sňatku a nejedna duše, jež tajně se chtěla vrátit do lůna Církve, zvolila si ke sv. úkonu tuto krásnou svatyni.

Hraběnka spěchala sem v každé volné chvíli; byl to její obvyklý útulek. V písemné pozůstalosti najdeme tu a tam několik řádek, jež prozrazují, jakých rozkoší zakoušela v Pánu Ježíši v nejsvětější Svátosti oltářní. Čtete tam na př.

„Modlitba — toť nekonečnost; srdce, které se, ó Bože, až k Tobě povznáší, chápe všecko srdce. Modlitba — toť věčnost; zahrnuje všechny časy a doby. Modlitba — toť nesmírnost; zahrnuje všechna místa, všechny prostory. Vše, co bylo, ó můj Bože, i vše, co jest, lidé všech krajů a věků, jejich osud a štěstí, jejich ctnost a láska, celá nekonečnost srdcí se odráží v tiché a vroucí modlitbě, jak blan-kyt nebes se zrcadlí v neznámých vodách nepatrného potůčku.“

„Ježíši, Bohu a člověku. Dobrý Ježíši, jsi Bůh a zároveň i člověk. Kéž obě přirozenosti Tvé, spojené a přece rozdílné, učiní nás předmětem Tvého dvojího milosrdenství. Jako Bůh zapomeň na naše urážky; jako člověk vzpomeň si na naši bídu. Jako Bůh přitahuj a povznášej nás k Sobě; jako člověk krácej s námi po neschůdných stezkách tohoto vyhnanství. Buď nám druhem ve dnech dobrých i zlých! Ó Ježíši, jsi naším Pánem, odpusť nám! Ježíši, jsi naším Přítelem, měj soucit s námi.“

IX. ÚČINNÁ LÁSKA K BLIŽNÍMU

Pravá láska k Bohu se projevuje účinnou láskou k bližnímu. Proto hraběnka Svečinová nikdy jí nepovažovala za činnost všední neb lhostejnou. Jak výmluvně svědčí o tom věrný její Cloppet, jehož třicetileté oddané služby úzce souvisejí s památkou jeho velitelky.

„Jak rád,“ praví, „napsal bych něco o dobré paní, již sloužití bylo mi velikou ctí. Jsem přesvědčen, že drahá moje paní si ukrátila život jen proto, že

chtěla sloužit všem svým bližním: byla vlastně otrokyní všech. Zde malý příklad: Když se ráno vrátila se mše svatě a já přinesl snídaní, řekla: „Dnes mám mnoho neodkladné práce; moje dveře jsou zavřeny bez výjimky; prosím, nepouštějte nikoho.“ Ale když vstala od stolu, řekla s úsměvem: „Kdyby však někdo přišel, kdo musí se mnou mluvit, na př. nějaký ubožák, který přišel z daleka, ohlaste mi ho...“ Potom sotva vešla do své pracovny, ihned se vrátila: „Zapomněla jsem říci, že sl. X. chtěla se mnou mluvit...“ Za půl hodiny přišel list s prosbou o soukromou rozmluvu... Potom se dostavila „na minutku“ jistá osoba z venkova. Ta minutka se protáhla až do příchodu jiné návštěvy. Když pak byl ve tři hodiny otevřen salon, přišlo celé množství osob, jež zůstaly až do sedmi hodin. Potom teprv ubohá paní sedala ke stolu. Oběd ještě nebyl u konce, a již tu byly osoby, které chtěly s ní pohovořit před večerním salonem. Tak bylo den co den, od šesti hodin ráno do jedné neb dvou po půlnoci. Měla vzácný dar, že s každým dovedla rozmlouvat. Chud'asa potěšila právě tak, jak boháče, jehož tížil domácí kříž. A přece nikdo si nevšiml, že takovým životem chabnou její síly...“

Věrný Cloppet věděl však více. Nebyloť ji dosti, že doma na chudé čekala; s největší radostí sama je šla hledat. Neměla též dosti na almužně, kterou považovala za svou povinnost; hleděla též připravit nějakou radost. Říkávala: „Každý časem potřebuje trochu nadbytku.“ Jednomu na př. koupila hezké květináče, vysloužilci dala zarámovat obraz jeho zamilované bitvy; jinému opatřila vhodnou četbu, jednomu starci opatřila měkkou lenošku, druhému vytoužené lůžko... Jednou na Nový rok uklouzla svým přátelům, aby po několik hodin těšila rodiče, zarmoucené nad ztrátou milovaných synů.

Hlavním působištěm její lásky byla chudinská čtvrt Gros-Gaillou s velkým klášterem „sestřiček chudých“, které pečují u obohé starce a stařeny. Kdykoli nová radost plnila její srdce vděčností k

Bohu, vždy prosila sestřičky o nového chráněnce, kterému se dostalo jména obdržené milosti. Tak jeden nazván „Mou sestrou“ — za šťastné zprávy o milované sestře, jiný „Mírem“ po sjednání míru mezi Ruskem a Francií.

Z dobročinných ústavů vábily ji podniky pro hluchoněmé, neboť hluboce cítila jejich náklonnost k smutku a k osamocení. Proto často připravila hluchoněmým dětem nějakou zábavu: buď je pozvala na dobrou svačinu, jindy se postarala o zajímavé hry aneb je zavedla na světelné obrazy. Na její prosbu byly zavedeny pro hluchoněmé zvláštní služby Boží u sv. Rocha.

Mezi služebnictvem měla jistou hluchoněmou dívku Parissu. Vyvolila si ji za průvodkyni na ranních pochůzkách. Parissa byla dosti obtížná a zvláště se nemohla snést s ostatními služebnými. Hraběnka musila se často dožadovat pro ni shovívavosti. Když však někdy Parissa se chovala jak „uražené veličenstvo“ nebo bylo třeba přísně vystoupiti, byla volána na pomoc slečna Fermuntová, výborná učitelka z ústavu hluchoněmých.

„Drahá slečno,“ píše jí jednoho dne hraběnka Svečinová, „prosím, řekněte Parisse, že již o vše jsem se postarala. Její nový pokoj bude právě tak pěkný jako předešlý; ale musí mi popřáti času k jeho zařízení. Žádám jedině, aby se ustavičně nehněvala a nebyla stále mrzutá a nevlídná. Ujišťuji, že mě trápí pouhé pomýšlení, způsobit jí zármutek...“

„Parissa,“ píše jistého úterý, „sama doručí tyto řádky; rače jí vysvětliti příčinu jejího dnešního rozčilení. Její kamna čadí. Jsou to však výborná švédská kamna; jiná se do jejího pokoje nehodila. Čadí-li — což se přihází všem kamnům na světě — jest příčinou toho určitý směr větru nebo že dlouho v nich nebylo topeno. Ostatně zavoláme kominíka, aby je prohlédl a vyčistil. Taková práce jest rozumná, ale nerozumné je měniti dobrá kamna... Prosím za odpuštění, že Vám působím trampoty...“

„Opětná bouře. Její hněv nezná oddechu. Přišla ke mně ukazujíc kusy chleba. Nerozumím ničemu; vím jen, že se s nikým nesnese. Na slečnu Gladii se hněvá právě tak, jako na pana Jindřicha. V tom obě pleti již přešly. Nezbývá leč zkusit, jak užije své svobody. Buďte tak laskava a řekněte, že jí dávám 500 fr. ročního výslužného. Je-li u mne tak nešťastná, musíme zkrátiti její muka. Víte-li o nějaké hluchoněmé, s níž by mohla bydlet, budu velmi vděčna...“

Ale odpusťte, drahá slečno, právě přichází Cloppet. Ze prý ubohá nejí a je velmi smutná. Domluvil jí důrazně i začíná chápat. Je hotova odprosit a se všemi se smířit. Zkusíme tedy...“

Tak se i stalo. Parissa se začala přemáhati, i mohla zůstat u své dobré velitelky. Láska k bližnímu skýtala však hraběnce i velkou útěchu v utrpení. Zvláště holestně se jí dotkla náhlá smrt Roxandry Edlingové a nedlouho na to stihla ji rána ještě bolestnější. Generál Svečín skonal náhle 30. listopadu 1850. Bylo mu téměř dvaadvadesát let. Ráno v osm hodin, kdy mu chtěla předčítati denní zprávy, ranila ho mrtvice.

Generál byl vpravdě ctihodný kmet. Na jeho tváři vždy se zrcadlila upřímná dobrota. Svou choť hluboce miloval a nikdy o ní nemluvil jinak než s nejněžnější úctou. Hraběnka se mu za to odvděčovala nejoddanější láskou a péčí. Nebyl-li duch jeho na úrovni jejího, vyrovnala se za to jejich srdce velkodušností a útloucitem. V posledních patnácti letech byl silně nahluchlý, proto se vzdaloval salonu. Když jeho choť chtěla proto zavřítí své dveře, opřel se velmi rozhodně, ano, každého večera přicházel na hodinku k hostům, nemohl se sice účastniti rozmluvy, ale byl ke všem velmi přívětivý. Rád sdílel též její přátelské city; zvláště ctil a miloval P. Lacordaira a P. Ravignana. Ale nikdy neprojevil ani nejmenší pochybnosti o pravoslaví nebo touhy po Církvi katolické. Jeho náhlá smrt zastihla hraběnku jako blesk. Nemohla ani uvěřiti svému neštěstí. Přá-

telé zastali ji klečící a plačící u bezduchého těla generálova. Teprv po delší době se vzpamatovala, i mohli ji odvésti do její komnaty.

Bylo jí velkou útěchou, když obdržela povolení, aby zesnulý mohl býti pohřben na hřbitůvku Montmartreském. Tam každého měsíce putovala s věrnou Parissou; dlouho se vždy modlila a když vstala, ukázala své němé průvodkyni prázdné místo vedle hrobu svého chotě, kde chtěla jednou odpočívat.

X. VEČER ŽIVOTA

S postupem let osláblo valně chatrné zdraví hraběnky Svečínové. Duševní její síla dovedla dlouho okolí oklamat; jen ti, kdo blíže sledovali pokroky nemoci, vytušili blížící se nebezpečí. Již sice od třiceti let jediný den neminul bez utrpení. Jaterní choroba a první příznaky vodnatelnosti přivodily dusivost a časté otoky. Proto sedávala obyčejně na vysoké tvrdé lenošce, ale ne dlouho; nejlépe bylo, mohla-li se procházet. Ani v noci neměla odpočinku. Sotva dvě hodiny spočinula na tvrdém loži, již se začala dusit. I musila vstát a procházet se. Obyčejně se oddala oblíbenému přemýšlení. Chvillemi se zastavila u psacího stolku a narychlo napsala několik řádek. Čteme na př.: „U dítek lidských chtěla bych býti označena slovy: „Ta, která věří, modlí se a miluje.“ — „Bůh žehná člověku ne proto, že Ho nalezl, ale že Ho hledal.“ — „Věnovati přílišnou pozornost počtu a rozmanitosti svých bolestí, jest slabostí starců a ochabnutím vůle.“

Posléze lékaři předepsali naprostý klid. Přátelská láska připravila jí ho v starobylém zámku Fleury nedaleko Paříže. Široká přízemní chodba byla k procházkám jako stvořena; pod okny se táhl hluboký příkop a kolem šířil se rozlehlý park se starobylými stromy. Farní chrám, jenž těsně k zámku přiléhá, byl každodenním cílem vycházek hraběnciných. Když v neděli vycházela po velké mši svatě z kostela, pospíšili k ní vesničané, a ona pro každé-

ho měla milé slůvko povzbuzení. Po nich přiblížili se chudí a zarmoucení a nikdo neodcházel bez potěchy a pomoci.

Přátelé šetřili jejího ústraní. Přerušili je pouze na výslovné vyzvání. „Šťastný to pro mě den,“ zvolala odcházejíc jistá návštěvnice. „Ta svatá duše mě vybízela, abych první denní hodiny věnovala Bohu a pak dosti značný čas studiu. Řekla mi, že láska k studiu ustavičně u ní vzrůstá, a to tou měrou, že srdce jí bije radostí, blíží-li se ke stolu, aby se odala zamilované práci. „Věřte mi,“ dodala, „stáří není sice krásný věk, ale jest to krásná doba.“

Ve Fleury byla by ráda zůstala až do konce podzimku 1857. Ale náhle došla zpráva, že přijíždějí oba její synovci, Řehoř a Eugen, se svými rodinami. Ač prosili, aby je přijala ve svém tichém ústraní, nechtěla přivolit. Nač by se měli k vůli ní na venkově nudit? Teprve po odchodu drahých návštěvníků chtěla se zase vrátit. Leč Pán Bůh usoudil jinak.

Poslední dny hraběnky Svečinové byly korunou a souhrnem celého jejího života. Jejich věrný obraz vzdá důstojnou čest její památce, a teplem svým zahřeje a potěší nejednu duši. Jsou to řádky, jež psal autor jako každý očitý svědek příteli svému Karlu Montalambertovi. Hraběnka po návratu z Fleury byla stížena těžkou krizí, jež polekala její okolí. Věrný Cloppet zpravil o tom všechny vzdálené přátele.

„Do Paříže,“ píše autor, „stihl jsem ráno 21. srpna. Služebnictvo mne upokojilo; krise minula, ač nebezpečí trvá, jen třeba opatrnosti, poněvadž prý hraběnka o ničem neví. Tento sebeklam mě překvapil; nedal se nijak srovnat s bystroduchem naší svaté přítelkyně.“

V obvyklou hodinu dostavil jsem se do salonu; seděla u psacího stolu, a jen hlava vpřed schýlená prozrazovala nemoc. Klidně vyslechla příčinu mého náhlého objevení a pak se vyptávala na vše, o čem věděla, že mě zajímá. Na večer přijeli oba synovci se svými rodinami. Připadali mi jak poslední pozdrav

z daleké vlasti. Já jsem však zašel k jejímu lékaři dru Rayerovi. Řekl: „Nepochopitelná mravní síla jest jejím hlavním životním prvkem. Trpí nevýslovně; stále množící se náplasti mění celé tělo v jedinou velkou ránu. Vodnatelnost zasahuje srdce i hlavu, která svou tíží klesá ustavičně vpřed. Nemohu ručit déle než na čtrnáct dní...“ Odcházející umínil jsem si, že si nedám uniknouti ani jediné chvíle, které mi Boží milosrdenství ráčí popřáti. Nazítří se mne ptala, zda jsem určil den svého odjezdu, Odpověděl jsem, že ne. Zamlčela se, patrně uhodla vše. Když jsem navečer odcházel, řekla mi tiše: „Přijďte zítra v poledne, musím soukromě s vámi promluvit.“ Dostavil jsem se v určitou hodinu. „Drahý Alfrede,“ řekla prostě, „musím pomyslit na své poslední záležitosti. O závěť se však nemusím starat; dědičná panství náležejí mé sestře a synovcům. Zbývají jen některé drobnosti; potřebuji při nich vaší rady, aby vše mělo zákonitou formu. Začneme s mým pohřbem. Myslíte, že bez podivínství mohla bych projevit své přání?“ S těmi slovy podala mi zažloutlý papírek. Čtu: „Jakmile zavru oči, prosím, abych byla přenesena do své drahé kaple. Odtud po dvou dnech nechť mě převezou do kostela sv. Tomáše, kde bude za mě sloužena tichá mše svatá, a nazítří do kostela Montmartreského, kde po tiché mši svatě mě uloží na tamním hřbitůvku vedle mého chotě. Prosím, aby na můj hrob byl položen týž kámen, jako na jeho; na něm buď vyryt kříž, data narození a smrti a níže slova žalmu: „Domine, dilexi decorem domus tuae et locum habitationis gloriae tuae.“ Žádám nejjednodušší pohřební vůz. Zakazují jakoukoliv okázalost nebo smuteční výzdobu.“

Když jsem ji ujistil, že přání takové jest zcela oprávněné, odpověděla potěšeně: „Nuže, odněte ten papírek a pak přijďte ke mně denně v poledne.“

Odcházející řekl jsem Cloppetovi: „Ona ví vše lépe než my všichni...“ Tak minulo pět šest dní. Mluvila se mnou o nejnepatrnějších podrobnostech a zvláště svěřila mi svá přání ohledně služebnictva a

skutků křesťanské lásky. Po splacení dluhu vděčnosti těm, kdo jí sloužili a ji ošetřovali, pečovala zvláště o svou svatynku, kterou svěřila péči vévodkyně Chevreusové. Odesílala mě teprve, když se dostavily dusivé záchvaty. Odpoledne jak obyčejně otvíral se salon. Na domácí paní nebylo znáti ani stopy ranních starostí. Řekl jsem jí, že ji to musí unavovat. „Ne,“ odpověděla, „nemohu ani čísti ani psáti, osamocení mě unavuje, a nic není trapnějšího nad prázdnotu.“ Kdo znal sílu jejího ducha, přisvědčil jí; ale kdo znal její srdce, uhodl, že to činí z pouhé šetrnosti. Záhy jsem se o tom přesvědčil. Když shromáždila u svého stolu své synovce, jejich rodiny a vychovatele, tak se unavila, že dostala horečku. I vytýkal jsem jí ten oběd. „Máte pravdu,“ „ale jsem jista, že budou o tom psáti mé sestře. Ubohá, leží nemocná v Moskvě; vím, jak se rmoutí, a to ji uklidní... Ostatně mé neteře chtějí si prohlédnouti Paříž; proč by měly chodit předčasně ve smutku po tetě, kterou sotva poznaly?“

Ale slabost její se vzdávila. A přece den co den několik hodin rozjímal a se modlila ve své kapličce, kde denně obcovala mši svaté a přijímala Tělo Páně. V kapli téměř ustavičně klečela po sv. přijímání zůstala přes půl hodiny pohroužena v tak hluboké a vroucí modlitbě, jak by byla u vytržení. Tu čerpala pro celý den jasnou mysl a svobodu ducha.

V rozmluvách často se vracela k P. Lacordairovi.⁴

⁴ P. Lacordaire se vrátil r. 1841 z Říma do Francie v bílém řeholním rouchu sv. Dominika. Vynikl jako nedostupný kazatel a obnovitel řádu dominikánského ve vlasti. Od r. 1843 měl každoročně – s výjimkou r. 1847 – cyklus úchvatných konferencí v pařížské katedrále Matky Boží. „Z těchto konferencí vycházeli jsme plni lásky k Bohu a k Církvi,“ zaznamenal generál de Sours ve svých vzpomínkách. A Ludvík Veuillot napsal: „P. Lacordaire činí divy... Pohnul celou Paříží... Mezi mládeží tisíce obrácení... Zástupy, úspěch, vážnost, vše roste kolem něho. Nikdy jsme nic podobného neviděli... Jak krásný dar učinil v něm Bůh své Církvi!...“

Ale r. 1851 opustil navždy kazatelnu u Matky Boží. „Se státním převratem,“ řekl, „vyvrácena i všechna svoboda; proto i mé slovo, jež též jest svobodou, musí umlknout...“

Proto jaká radost, když i on přichvátal na první ne-dobré zvěsti. Nic neušlo jejím otázkám, a P. Lacordaire nejevil ještě nikdy tolik odevzdanosti a synovské oddanosti. Ráno za ni sloužil vždy mši sv. a podal jí Tělo Páně. V úterý 1. září zastal jsem oba v rozmluvě velmi dlouhé a oživené. Lež neokladné záležitosti volaly P. Lacordaire nazpět do kolegia Lorezského, jež nakvap byl opustil. Proto ve středu ráno po mši sv. a po poslední delší rozmluvě s nemocnou spěchal na nádraží, doufaje, že co nejdříve se zase vrátí. Nemocná ho nijak nezdržovala; co jí Bůh ráčil udělit, přijala s vděčností; ale čeho jí neposlal, po tom si nepřipustila ani nejmenší touhy.

Téhož dne řekla mi odcházející staříčká markýzka Lilliersová: „Víte, co mi řekla naše svatá přítelkyně? Když jsem se s ní loučila, ujišťujíc ji, že se jdu za ni pomodlit, odpověděla: „Děkuji, má drahá; jen neproste pro mě na Bohu ani o jeden den života více, ani o jedno utrpení méně!“

V pátek však se jí značně pohoršilo; bylo vše připraveno k poslednímu pomazání. Udělil jí je P. Serres, farář od sv. Tomáše. Mluvil k nemocné jako přítel a kněz. Na jeho slova nemocná jak by opanovala blížící se smrt. Mluvit nemohla, ale tím výmluvněji odpovídala rukou.

Čím déle jsme se modlili, tím více jsme cítili, že se modlí s námi, ano, na konci litaní pověděla téměř jasně: „Ora pro nobis.“

Dosud každý z uctivosti zadržoval pláč; ale když kněz pověděl „na celou věčnost“, a nemocná opakovala hlasem slabým, ale rozhodným: „Na celou věčnost,“ vše začalo plakat. Dveře byly otevřeny. Každý, kdo vešel, poklekl a plakal. Klečelo tu všecko slu-

Založil ve Francii kláštery: v Nancy, Chalais, Dijonu, Paříži, Toulou, St. Boume a kolegium v Oullins u Lyonu; konečně r. 1854 kolegium v Sorèze, kde v pověsti svatosti zemřel ve svátek Obětování Panny Marie dne 21. listopadu 1860. Pohřbu jeho 28. listopadu se zúčastnilo na 20.000 osob. Téhož dne v pařížské katedrále Matky Boží měl kardinál Morlot slavné smuteční služby Boží, při nichž z útloucné pozornosti zastřena slavná kazatelna smutečním závojem.

žebnictvo, byly tu hraběnky Roztopčínová a Fredrová, byl tu příbuzný P. Gagarin T. J., P. Chocarne, představený kláštera dominikánského a j. Po ukončení sv. obrádu vybídl kněz nemocnou, aby požehnala všem přítomným i jejich rodinám, a P. Chocarne prosil, by v něm požehnala P. Lacordairovi a všem synům sv. Dominika. Kynula rukou na znamení, že všem žehná a za všechny se modlí.

Nato vešel lékař. Učinil jí na nohách několik řezů, vyteklo hojně vody a nemocné se ulevilo. Na druhý den začala se o vše zajímat. K večeru přitáhli její lenošku k oknu. Těšila se překrásnému večeru i pohledu na rozkošné zahrady. „Kdyby mi Pán Bůh popřál ještě života,“ řekla, „těšila bych se mu; ale zavolá-li mě, co jiného mohu cítiti než vděčnost?“ Potom začala mluvit o sobě, což zřídka se stávalo: „Mé jediné téměř utrpení bylo, že jsem nechápala vůle Boží vzhledem k sobě... Ale nyní jsem plna důvěry v Jeho milosrdenství; zdá se mi, že důvěra jest jediný způsob, kterým Ho mohu oslovit.“

Na druhý den zastihl jsem ji v lůžku. Zabolelo mě to. Ptal jsem se, zda noc nebyla příliš těžká? „Ne,“ odpověděla, „ale lépe neb hůře málo u mne znamená. Mám neurčitý pocit, jak by bylo více ve mně života, než jak se myslí. Ale cítím zároveň, že již v málo hodinách mohu se objeviti před trůnem Božím; a toho pocitu se držím.“ Slova ta mě naplnila nevýslovným smutkem... I začala mluvit o své písemné pozůstalosti. O celku se zmínila stručně, ale zato soustředila svou pozornost na korespondenci P. Lacordaira. Již dříve několikrát opakovala: „Teprve po uveřejnění jeho korespondence možno si o něm učiniti správné ponětí.“ Poněvadž její lůžko bylo velmi nízké, musil jsem pokleknout a se sklonit, bych lépe ji slyšel. Prosila, abych ze skříně v saloně vytáhl objemný svazek: byl to rukopisně P. Lacordairem napsaný „Život sv. Dominika“. Pohlédla na něj s láskou a prosila, abych přečetl věnování. Ale při slovech: „Přeji si, aby některý z vašich synovců jednoho dne zvěděl, že měl příbuznou, jíž by

sv. Jeronym byl přítelem, jak sv. Paule a Marcelle“ — přerušila mě: „Toť směšné tu o mně mluvit;“ ale hned na to dodala: „Ostatně tam, kde budu, hana neb chvála, vše mi bude jedno.“ Po přečtení listu musil jsem zazvonit na Cloppeta; měl přinésti svazek listů P. Lacordaira. Když žádané přinesl, vložila obé do mých rukou prosíc, bych si to co nejdříve domů odnesl. Patrně to nejvíce jí leželo na srdci; nechtěla drahocenný poklad zůstaviti příznivé neb nepříznivé náhodě.

Nazítří byl těžký den. Nemocná s hlavou schýlenou seděla na lůžku, nemohouc téměř mluvit. Oba synovci klečeli u ní, hladili a líbali jí ruce.

V neděli a v pondělí odnesli ji do kaple, kde přijala, sedíc na pohovce, Tělo Páně. Ve středu odpoledne začaly se jí másti myšlenky. Zdálo se jí, že přišel notář a chce jí vzíti všechny listiny. I vzal jsem ji za ruce a řekl: „Přece mě znáte a víte, že vás nechci oklamat! Nuže, ujišťuji vás, že je to jen následek okamžité horečky.“ „Nechcete mě oklamat,“ řekla, „ale šetříte mně; já však nepotřebuji jiné šetrnosti než pravdy.“ A pak dodala mocně: „Ano, pravdy! S ní jest mi milejší bídne lůžko špitální než bez ní veškeren přepych světa.“

Na noc se uklidnila. V devět hodin prosila o P. Soimièra. Řekli jí, že jest již pozdě večer, zda by ho nemohl zastoupit pan farář, který čeká v sousedním pokoji. Svolila. Když přistoupil, prosila ještě jednou o rozhřešení, které přijala s nejhlubší zbožností a živou věrou. Pak prosila o dovolení přijmouti nazítří Tělo Páně a zároveň určila mši svatou na sedm hodin.

Okolo desíti hodin vše utichlo. Nemocná chvílemi volala: „Bože můj, smiluj se nade mnou!“ a jiné vroucí vzdechy a modlitby. O půlnoci počítala hodiny; později několikráte se ptala, kolik jest hodin. V půl šesté řekla: „Brzy bude čas na mši svatou, musím vstát...“ Ale za několik okamžiků tiše, beze slova, bez jakékoli známky bolesti spočinula na věky na Srdci Božím.“

VITĚZOVĚ

4. svazek III. ročníku

Hedvika Vávrová S. C. J.
ŽOFIE SVEČINOVÁ

Vydáno

za redakce P. Prokopa Švacha O. P.

v dubnu MCMXXXVI.

Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských

v Olomouci.

MIRABILIS DEUS IN SANCTIS SUI!

GILSON É.: LE RÉALISME METHODIQUE. Paris, 1936, P. Téqui, str. 103, cena 10 frs. Gilson je nejen slavným historikem filosofie, nýbrž též hlubokým filosofem, dovede čtenáře uchvátit jasným přehledem filosofických systémů a přesvědčit o správnosti metody tomistického realismu. Této Gilsonovy studie by si měli povšimnout hlavně profesori filosofie, neboť je to základní otázka, jejíž nesprávné rozřešení má neblahé následky v tříštění filosofických systémů.

KEENAN E. M.: THE LIFE AND TIMES OF ST. AUGUSTINE AS REVEALED IN HIS LETTRES. Washington 1935, The catholic University of America, str. 221, cena 2 dol. Katolická universita ve Washingtoně vydala už mnoho disertačních prací svých posluchačů. Mezi poslední patří tato práce řeholnice Keenan z řádu sester lásky z Nazaretu. Práce této autorky ukazuje na znalost sv. Augustina a proto je v mnohém ohledu nová, pokud dává na světlo různé roztroušené prvky z nauky sv. Augustina a staví je v jednotu. Všimá si života tohoto velikého Učitele s hlediska sociálního, ekonomického, politického a náboženského a všechno dokládá z listů a dopisů sv. Augustina. Autorka podává též podrobný seznam literatury o sv. Augustinu. Tato práce si zasluhuje doporučení.

OTTO KARRER: DAS RELIGIOSE IN DER MENSCHHEIT UND DAS CHRISTENTUM. Freiburg im Br., 1934, Herder, str. 264, cena 5-20 Mk. Tato Karrerova kniha má velký význam hlavně pro naši dobu, v níž tolik se propaguje mystika a mystika nesprávná. Ukazuje cizí náboženství ve světle křesťanství a ukazuje tak přesvědčivě jejich ubohost. Kněží a inteligence najdou zde mnoho zajímavých dokladů proti teoriím novodobého mysticismu. Po této stránce je to výběrná příručka k přednáškám.

LAVEILE E.: LE PERE ADOLPHE PETIT DE LA COMPAGNIE DE JÉSUS. Bruxelles, 1935, Museum Lessianum, str. 460, cena 30 frs. Již po druhé vychází v krátké době životopis tohoto neúnavného řeholníka, jenž jest uctíván jako světec jak od laiků, tak od kněží a o jehož blahořečení se jedná. P. Petit vyniká ve všech oborech apoštolátu: jako exercitátor, kazatel duchovní vůdce inteligentů i dělníků atd. ... Všem se stal vším, všude rozšířil radost.

MILLOT: LA MÈRE DE LA DIVINE GRACE. Paris, 1936, P. Téqui, str. 238, cena 10 frs. Druhé vydání cenných Millotových májových kázání, jež obsahují zajímavá témata o Panně Marii Pro střednici všech milostí. Nauka v kázáních vykládaná je stavěná na pevných theologických základech, při tom však je prostá a úplně průhledná. Jistě i toto druhé vydání dojde velkého úspěchu, jako všechna díla Millotova.

ROCHE A.: THE SPLENDOR OF THE SAINTS, London 1936, Burns Oates & Washbourne, str. 163, cena 3-6 sh. Zajímavá publikace hagiografická vyšla z pera známého duchovního spisovatele Roche. V tomto úhledném svazku rozebírá se všech hledisek život a činnost světců. Všimá si jejich obvyklých

vlastností askese, odloučenosti, síly vůle, jejich heroismu, jejich ducha utrpení. To vše hodnotí, ukazuje na příkladech a vysvětluje. Je to dílo velmi zajímavé. Ukazuje světce jako opravdové hrdiny, kteří velkým bojem zvítězili nad sebou a světem s spojili se naprosto s Bohem. Kniha si zaslouhuje povšimnutí.

THERESIA VOM JESUS, DAS BUCH DER KLOSTERGRUNDUNGEN. Verlag J. Kösel & Fr. Pustet, München, 2 SW. – Str. 418, cena váz. 7.80 Mk. – Druhý svazek sebraných spisů velké světice avilské, přeložený ze španělského originálu P. Aloysia Alkofera, karmelity. Tento chvalozpěv o Boží prozřetelnosti a důkaz o víře, která hory přenáší, je četbou vzdělávací i pro ty duše, kterým ostatní hluboké mystické spisy svaté Teresie zůstávají knihou o sedmi pečeti. Snad právě nynější doba potřebuje nejvíce takové četby.

— es —

DR. BEDŘICH VAŠEK: KÁZÁNÍ O KATOLICKÉ AKCI. V Olomouci 1936. Str. 68. Cena 6.50 (i s poštovným). Účelem těchto kázání je probuditi ve věřících ducha Katolické akce, jež jest láska moderním potřebám přizpůsobena, a který člověk může býti šťastnější než ten, kdo plní veliké přikázání lásky? Ne nadarmo zdůrazňuje sv. Otec opět a opět, že povolání ke Katolické akci jest milost od Boha.

YEO M.: THE GREATEST OF THE BORGIIAS, London 1936, Sheed & Ward, str. 317, cena 7.6 sh. V této knize je důkladně vyličen velkolepý život sv. Františka Borgiáše. Dílo je pečlivé i s hlediska historického. Zajímavě je podán život tohoto velkého muže tak mocně postaveného ve světě, pak jeho vstup do Tovaryšstva Ježíšova a konečně jeho úrad jako nejvyššího představeného jesuitů. Byl nástupcem sv. Ignáce v úradě generála. Podivuhodný je rodový původ tohoto světce. Jeho život však dokazuje, že rodové příslušenství a svatost nejsou na sobě závislé. Tento životopis zase ukazuje, že anglická literatura hagiografická je v rozkvětu. Doporučujeme všem znalcům angličtiny.

SCHROEDER: NERI (Calendaria, Immensee, Schweiz). Nový, velmi svěže psaný životopis sv. Filipa Neri, jemuž pomohla především důkladná studie oratoriánů Ponnela a Bordeta. Životopis zasazený do rámce soudobého života, přelomu renesance, úporné katolické snahy o reformu. Postava světce jest velmi životně kreslena s nesmírnou láskou a s porozuměním. Věčně vábí tato mimořádná tak lidská a přece svatá postava velkého Římana a vychovatele mládeže. Tento život si s chutí každý milovník sv. Filipa Neri přečte.

Cena 3 Kč.

Měsíčník Vítězové. Revue Na Hlubinu. Edice Krystal. Vydávají profesori bohosloveckého učilistě řádu dominikánského v Olomouci. Za redakci odpovídá Fr. Macura v Olomouci. Tisknou Lidové závody tiskařské a nakladatelské, spol. s r. o. v Olomouci.